

THE LITHUANIAN WEEKLY
"KOVA"
Published every Friday by the
LITHUANIAN SOCIALIST FEDERATION OF AMERICA
[Incorporated April 28, 1908.]
"KOVA"
1815 E. Moyamensing Avenue
PHILADELPHIA, PA.

KOVA

LIETUVIŠKAS SAVAITRAŠTIS
"KOVA"
Išleista kas Pėntnydėia Laidėia
LIETUVIŲ SOCIALISTŲ SAJUNGA AMERIKOJE
Inkorporuota Balandžio 28 d. 1908.
"KOVA"
1815 E. Moyamensing Avenue
PHILADELPHIA, PA.

Nr. 17. Philadelphia, Pa., 28 d. Balandžio (April), 1911 m. Metas VII.

ENTERED AS SECOND CLASS MATTER MAY 17, 1905, AT THE POST OFFICE AT PHILADELPHIA, PA.

TURINYS.

Atgimimo dienos šventė (su pav.)	193
Viso pasaulio darbininkų vienybė (su pav.)	194
Krikščionybė ir socializmas	195
V.L. Bergeris apie soc. ateitį Am. (su pav.)	197
Žiburiai. Linksma	198
Žmonija kapitalizmo sistemos vergijoje (paveikslas)	198
Karolius Marksas (paveikslas)	199
Teorija ir veikmė K. Markso	200
Didžioji žmonijos idėja (su pav.)	201
Nubusk, sukrušk (eilės prie pav.)	202
Žuvusiems už laisvę draugams	202
Pirmoji Gegužės (eilės). Dailė ir socializmas	203
Pavasaris (eilės). Motinos širdis	204
Visi žmonės lygiai sutverti	205
Gamtiškoji gyvybė	206
Gegužiniai atsiminimai	207
Atsiminimui pirmosios gegužės	208
Atsiminimų vaizdeliai	208
Soc. balsų skaitlius visam pasaulyj	210
SVARBIAUSIOS ŽINIOS	211
KORESPONDENCIJOS	211

VIENAS DOLERIS DOVANŲ.

Kiekvienas, kuris tik per mane užsirašys sau, arba kitą naują skaitytą laikraščiu prikalbina, pristūnciant \$2.00 ant mano vardo, apturės vieną iš čion paminėtų laikraščių: t.y. "KOVA", "LIETUVA", "VIENYBĖ LIET." ar "LAISVĄJA MINTI" per istisus metus; telp-pat gaus dovanai garsią knya "BALTRAMIEJAUS NAKTI", versta iš prancūzų kalbos, kurios kainu 75c. Ir dar "GRAMATIKA" (MOKYTOJA) iš kurios išmokai angliską KALBĄ kaip labai reikalingą Amerikoje. Laikraščių prenumerata metams vistiek 2 dol. kaštuoja, jei užsirašyt iš rėdytės, bet kuris per mane užsirašys, tai gaus ir laikraštį ir labai naudingas knygas. Kaip tik prisigys 2 dol. už naują skaitytą, tuojaus viską apturės. Metas skaitosi nuo dienos užsirašymo. Duodu dovanas, kad laikraščių skaitytojai daugintų ir lietuvių, kaip ir sveikintaučiai turėtų gramatiką, išmokyti angliską kalbą.

JOHN NAUJOKAS, 120 Grand St., Brooklyn, N. Y.
THE JUNGLE „Raislė“ dar galima gauti, pristūnciant VIENĄ DOLERI.

THE LITHUANIAN WEEKLY **„KOVA“** PUBLISHED EVERY FRIDAY BY THE
Lithuanian Socialist Federation of America
J. B. SMELSTORIUS, Editor —:o:— A. ŽYMONTAS, Business Manager

SUBSCRIPTION RATES in all parts of the World		PRENUMERATA visose dalyse sviete	
One year	\$2.00	Vienleis metams	\$2.00
Six months	1.00	Šeileis mėnesiams	1.00
Three months	.50	Trims mėnesiams	.50

ADVERTISEMENT RATES ON APPLICATION. APGARŠINIMU KAINOS ANT UŽKLAUSIMO.

„KOVA“
1815 E. Moyamensing Ave. Philadelphia, Pa.
Telefonas, Keystone, Main 2958.

TURKEY RED CIGARETTES

esti tokiais kaip apie juos kalbama ir geresniais! tai misinys -

10 for 10¢

PARANKIAUSIAI VISKĄ SPAUSDINTI

KOVOS SPAUSTUVEJE

Nes viskas atliekama pulkiai, greitai ir pagal šių dienų reikalavimus.

REIKALUI ESANT KREIPKĖTĖS
1815 E. Moyamensing Ave. Philadelphia, Pa.

Pranešimas.

Šiuomi pranešame, kad jau sulaukėme ir N1 š.m «Visuomenės» Prekė N. tik 25c. Kartu NN. 1, 2, (trečias jau išsibaigė) 4, 5, 6 7, 8-9, 10, 11-12 ir nr. 1 11m. tik už \$1.90.

Podraug pranešu, jog *Visuomenės* pakolaik ne visi numerai išsiparduoda. Jeigu draugai taip mažai reikalau ir ant toliaus, tad būsiu priverstas pranešt «Visuomenės» išleistuvei, idant daugiaus nesiuntinėtų, nes nenoriu, kad S-ga perdaug įsiskolintų «V-s» leidėjams. Todėl draugai, jeigu norite tą vienatinį Lietuvos išeinantį laikraštį, kuris rūpinasi mūsų visų reikalais, paremti, tad jūsų pareiga daugiaus rūpintis jo platinimu.

Reikalaudami «Visuomenės» ir siųsdami pinigų, adresuokite ekančiai:

«KOVA» 1815 E. Moyamensing Ave., Philadelphia, Pa

KOVOS Agentai.

- J. BUKANTIS, 172 Endicot st., Boston, Mass.
- K. DEMIKIS, 134 Prospect st., Wilkes Barre, Pa.
- A. L. REIKAS 4547 Cambridge st., Philadelphia, Pa. Frankford.
- A. J. NERIS Box 195 Easton, Pa

«KOVOS» Agentai.

- J. VISOCKIS
8139 Vincunas Road, Chicago, Ill
- FR. GOLUBICKI
Box 172, Melrose Park, Ill
- J. MATJOŠAITIS
120-124 Grand St., Brooklyn, N. Y.
- MATT SENKUS
46 Knox St., Lewiston, Me.
- J. PETRIKIS
1514 Ross Ave., Scranton, Pa
- J. M. ŠIMKUS
4619 S. Ashland ave., Chicago, Ill.
- A. A. REKLAITIS
234 Wayne St., Jersey City, N. J.
- SIMON KARALIUS
842 Lenox St., Norwood, Mass.
- P. A. JETULEVIČIUS.
Box 200, Lawrence, Mass.
- V. STRIGAS.
3207 Salmon St., Philada, Pa.
- F. STASIUKELIS.
Box 1588, Fitchburg, Mass.
- J. A. TILINDIS.
1115 Exchange av. E. St. Louis, Ill.
- K. ARMINAS.
204 E. Main st. Plymouth, Pa.
- J. ZALANSKAS.
11 Charter, St Eater, N. H
- A. KALASKY
Box 1306, Renton, Wash.
- A. KAZEKEVIČIUS.
PO. BOX 60, Edwards Ind.
- M. K. ŽVINGILAS.
R.F.D. Simsbur Conn
- V. K. RAČKAUSKAS
1401 N. Main Ave. Scranton, Pa.
- P. GLAVECKAS
635 W. Lombard St., Baltimore.
- J. KALAKAUSKAS
55½ Green St., Worcester, Mass.
- J. J. VAITKEVIČIUS
227 Chapel St, New Haven, Conn
- J. BINDOKAITIS.
Henry St. Rochester, N Y

DUODAME ant išmokėjimo ir 6 mėnesinių prabą	TIKTAI \$20.00 po 5c. kasdien.
--	---

Išsiunsiu Jums labai puikų 14 K. solid gold filled laikrodėli, lenciugeli ir breloką ant 6 mėnesinių prabą. o kada laikrodėli gerai išprabusit ir busit juom kantanti, tada nuo to laiko mokėsitė tolaus \$1.50 ant mėnesip. t. y. 5 centus kasdien. Preke šiuo laikrodėlio su lenciugeliu ir brelokų yra tik \$20.00.

Jaigu geresni sunkesni ir grazesni aukšini 14 K. gold filled laikrodėli su lenciu geliu ir brelokų noretumet, duodame už \$40.00 tikta. teipgi ant išmokėjimo po 10 centu ant dienos, abra \$3.00 ant mėnesio. Rašikit ko greičiausei ape išaiškinimą ir katalogą, iš kurio galesitė išrinkti sau kokis Jums pasidabos ir pridekit stampus ant atsakymo.

SOLID GOLD WATCH CO.
110 E. 125th st, Dep. Z. New York.

\$3.75 GENTS
OR LADIES
Šis puikus laikrodėlis tik \$3.75 Tikras Amerikoniskas laikrodėlis su geriausiu ožlmu ir puikiai graviruotas ir aukeuotas, Hunting formos lukštal, užsukamas ir nustatomas be rakto. GVARANTUOJAMA 20 metų. Sluščiamė C. O.D. Priėmėjas turi tiesą išegzaminuoti, ir jei jam išrodo, kad nėra atsakautis už tą kainą, pirkėjas gali grąžinti ant mūsų iškaščių. Jei patinka, tai palma užmokėdamas 3 75 ir persiuntimo lėšas. Męs imame visą atsakomybę ant savęs. JEI 3.75 PRISIUNCIAMI DRAUGE su ORDE-RIU, mėš duodame dyka! gražų žledą ir užmoka- me persiuntimo lėšas. Vienas laikrodėlis dyka! jei perkate šešis už \$22 50. Pažymėkite ar vyriską ar moterišką laikrodį norite. Puikus retežė- lis duodamas su kiekvienu laikrodžiu.

Holland & Co Dept 412 Chicago, ILL.
Didžiausi laikrodžių sąkrova Amerikoje.

Dr B. Ulanskis

specjalistas gydyme moterų ir vyrų ligų. Kam negalima ateiti, rašykite :
418 So. Broad st., Philadelphia, Pa

DIDIS GYDYTOJAS
Dr. IGNOTAS STANKUS M.D.

Pabaigęs daktarišką mokslą universitete valstijos Indiana ir baigęs kvotimus augščiausioj ir jau paskutinėj mokykloj **New York Post-Graduate MEDICAL SCHOOL & HOSPITAL**, kurioje specialiskai išsilavina gydyme visokių pavojingiausių ligų ir daryme operacijų; pabaigęs tą mokslą įgauna vardą augšto, didžio daktaro. Dr. Ig. STANKUS, per kiek laiko buvo miestavų daktaru Indianapolis, Ind., kur turėjo didelę praktiką gydyme įvairių ligų, atlikdamas savo užduotį kuogeriausiai ir užganėdinančiai, dabargi pasišventęs labui savo brolių tautiečių, ir kad apsaugot juos nuo išnaudojimo per nesąžiniškus daktarus, įrengė savo ločną naminį ligonbūtij ir:

KVIEČIA VISUS PAS SAVE SAKYDAMAS:

Jeigu sergi, ar kenkia kas sveikatai, skubiai kreipkis pas mane ypatingai arba laiškų, o būsi išgydytas. Jeigu kiti daktarai pripažino ligą neišgydoma, neabėjok, nes aš turėdamas didesnę praktiką ir augštesnį mokslą, tau pagelbėsiu ir suteiksiu tikrai brolišką ir sąžinišką rodą. Kiekvienas iš atsišaukusių persitikrįs, kad esu pabaigęs didesnį daktarišką mokslą ir galiu geriau gydyti negu kiti daktarai svetimtaučiai.

APSIMU PASEKMINGAI IŠGYDYTI
Nuo reumatizmo, skaudėjimo ir gėlmo sąnarių, kaulų, strėnų ir šonų; nuo visokių kraujo ligų, užkietėjimo ir neveikimo vidurių, išbėrimo, kūno niežėjimo, visokių spuogų, dedervinių ir silkinimo plaukų; galvos skaudėjimo, nuo širdies ligos, inkstų, plaučių, kepenų. Nuo visokių nerviškų ligų, neuralgijos, drebbėjimo sąnarių, nemiegojimo ir išgąsčių; nuo greito nušėimo, sunkaus kvėpavimo, persalimo ir nuo visokių slogų. Nuo visokių užkrečiamų lytiškų ligų ir visokių kitokių nusilpnėjimų sveikatos. Taipgi nuo visokių moteriškų ligų, skausmingų mėnesinių, baltųjų, tekėjimo ir gumbo ligų:

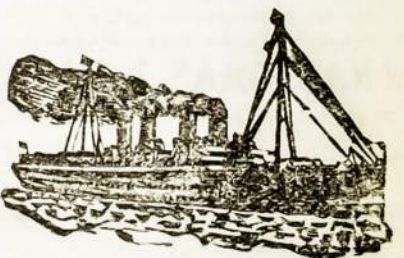
TURIU SPECIJALIŠKĄ DIPLOMĄ DEL DARYMO OPERACIJŲ

Ištikus būtinam reikalingumui operacijos, kada vaistai negal pagydyti kaip tai: augimo vėžio skilvyje ir visokių akmenų, skaudulių ir guzų, ar tai būtų pūslėje, inkstuose, kepenyse ir žarnose, viską tą su pagalba operacijos galima pašalinti kuogeriausiai ir už menką mokestį. Darau taipgi operacijas ant kaulų, smegenų, grobų ir lytiškų organų, kaip vyrų talp ir moterų. Ištėsinu pritrauktas rankas ir kojas. Išgydau su naujaisio būdo operacija rapturą už menką prekę. Pertai kreipkitės kiekvienoje ligoje pas mane. Jeigu negalima pribūti ypatingai, tai parašykite ką skauda ir kokius neveikumus jaučiate savyj, o aš suprasiu ir ištyręs duosei rodą, o jeigu reiks, prisiėsiu ir gyduoles, kaip toli negyventumėte: Amerikoj, Anglijoj, Kanadoj ar kitose šalyse. Atsilankantiems ypatingai ir dėl operacijų, turiu savo naminį puikų ligonbūtij.

BIEDNUS GYDAU DOVANAI

Dr. IGNOTAS STANKUS 1220 S. Broad str, PHILADELPHIA, PA.
Valandos Ofiso: Nuo 9 iki 12, nuo 2 iki 4 p.p. ir nuo 6 iki 8 vak. Nedėl. nuo 1 iki 5 v.

M. Rosenbaum,
SENIAUSIA
Lietuviška Banka
Philadelphijoje, Pa.

Parduoda laivakortes ant geriausių linijų laivų.
Išmaino pinigus ir išsiunčia po gvarancija į visas šalis svieto. Atlieka tą greitai, atvangiai ir pigiai.
Agentūra geležinkelių tikiety.
Parduodame geležinkelių tikletus į visus miestus Jungtinių Valstijų.
605 So. 3-rd st. Philadelphia, Pa.

Revolucijos Gimimo Momentas.
NAUJAS GRAŽUS PAVEIKSLAS Šis paveikslas perstato Revolučijos gimimo momentą: sukylimą liaudies prieš cariską valdžią. Paveikslas didumas 14X16 colių, prekė su pristuntimu 20c., daugiaus imantiems ant karto, nuleidžiama 50 procentų. Ji parduodama todėl taip pigiai, kad norime praplatinti tarpe darbininkų kleesos revolucijoniskas mintis.
Norintieje turēt šį paveikslą kreipkitės į **«Kovos» Administraciją.**

Atgimimo dienos šventė Pirmoji Gegužės.

ISKAS bėga. Viskas keičiasi. Gyvenimas — tai neapsistojantis persikeitimas ir judėjimas. Visuomeniško gyvenimo tvarka, politiškai surėdymas, industrinė sistema — tai formos bendro žmonių gyvenimo. Jos taipgi nuolat keičiasi iš blogesniųjų į geresniasias.

Senoji tvarka griuva! Pirmyneiga plėčiasi ir neapsistodama eina priekyn ir platyn. Naujos idėjos sutraukia kaskart platesnes žmonių minias ir tų idėjų reikalavimai įgyja kaskart tvirtesnes pagrindas. Naujas surėdymas tveriasi, naujas gyvenimas gimsta.

Pavasaris gamtoje — tai laikas didžiausių persikeitimų. Supuvusios senos liekanos, po šiltais saulės spinduliais, persikeičia į augmenis maitinančius syvus

bei išdžiuvę ir į dulkes pavirtę liekasi vėjo išnešiotos ir kaip trąša išbarstytos, kad duoti peną ir gyvybę naujiems tvariniams.

Sykiu su gamta tokį atgimimo laiką pergyvena šiandien žmonija.

Visuotina žmonijos istorija paduoda mums faktus, kaip įvairiose žemės dalyse atsirado, vystėsi ir nyko tautos, kaip keitėsi įvairios valstijos ir valdžios, kaip viešpataujančios luomos linko puoliman ir išnyko nuo žemės paviršiaus, kad duoti naujoms visuomeniškos formos pasitraukė šalin, kad duoti vietą naujai tvarkai, naujiems tobulesniams surėdymams. Tuo remianties mes priversti tikėti, jog formos ir surėdymas, kuriuose gyvename, taip pat turės užleisti savo vietas tobulesniams, pritinkamiems kultūriškai ir civilizuotai žmonijai.

Gyvename laikuose liaudies revoliucijų, pergyvename žmonijos pavasario dieną. Senoji visuomeniško surėdymo tvarka kaskart aiškiau pasirodo linkstančia link griuvimo, kad ant jos griuvėsių galėtų stoti ir išsivystyti naujas surėdymas.

Samdymo sistema, sistema alginės proletarijato vergijos — kapitalizmas savo dienas jau atgyveno. Laipsniškai besivystydamas kapitalizmas pasiekė savo galybės ribas. Kapitalai, koncentruodamiesi dėl palaikymo kapitalizmo sistemos gyvavimo, sutvėrė trustus — pasiekė paskutinę savo egzistencijos formą. Negalėdamas toliau savo išsivystyme žengti, kapitalizmas tur pulti, kad duoti vietą stumiančioms jį šalin naujoms spėkoms, ir prisitaikinti prie naujų laiko sąlygų.

Iš pergventų dienų sutvėrė šaltinių, iš liekanų supuvusio ir išsiskirstančio kapitalizmo tur pasemti gyvybės spėką nauja gyve-

nimo srovė — naujas visuomeniškas surėdymas, paremtas bendru išdirbimu ir bendru suvartojimu bendrai išdirbtų produktų, bendru valdymu darbo įrankių ir bendra gamtinių turtų nuosavybe.

Šiandieninė politiškoji sistema taip pat jau neatsako mūsų laikų reikalavimams. Nesustabdomas vystymosi bėgis monarchistiškas valdymo formas pakeitė republikoniškoms formoms, bet ir šios pastarosios atgyvena savo dienas, kad duoti vietą pilnai demokratiškoms valdymosi formoms. Šiandien visai kitaip suprantame republikanizmą negu jį supratome Lincolno laikais. Jis linksta puoliman, kad duoti vietą socialdemokratizmui.

To lygiai atgyvena savo laikus ir klerikalizmas — davatkų gadynė. Kultūrai kiltant ir besiplėtojant, dvasiškas pavergimas,

slopinimas savistovios minties, pančiojimas kiekvieno gyvybės psireiškinio bažnytinėmis, su mokslo patirimais nesutinkančiomis, dogmomis, susitinka kaskart platesnių minių atspriešimą. Kaskart platesnės minios liaujasi klausę pasakų apie karaličius ir smakus, nes tos pasakos tinka tik mažučiu vaidentuvės hovlijimui. Patarpusiam žingeidu tiktai, kas yra tikrybė. Ir taip tikėjimas į pasakas, prietarus, įsakytas, bet moksliskai neišaiškinamas dogmas noroms nenoroms tur traukties šalin, kad duoti vietą mokslo spėkai.

Taip tai visas senas svietas su savo tvarkomis ir formomis griuva, kad duoti vietą naujam svietui, naujam gyvenimui.

Revolucija, kurią šiandien pasaulis pergyvena — tai atgimimo diena, tai pavasaris naujo gyvenimo.

Į vietą griuvančio kapitalizmo ateina nauja era — Socializmas.

Svarbiausia žmonijai žinia šiandien, yra socialistų laimėjimai kovoje su kapitalizmu. Kiekviena naujo gyvenimo šalininkų pergalė, kiekvienas žingsnis pirmyn jų kovoje reiškia žingsnį artyn prie naujo gyvenimo.

Tarptautinis socializmas, kaip pavasario vėjalis dvelkimas, neša žmonijai laimę, laisvę, džiaugsmus ir meilę. Dėl išreiškimo visų tautų žmonių santalkos, dėl išreiškimo visų tautų liaudies reikalavimo vienodumo, visų šalių proletarijatas nusprendė švęsti visam pasaulyje atgimimo dienos šventę — *Pirmąją Gegužės*.

Pirmoji Gegužės — tai ženklas pavasario, tai darbininkų šventė, tai peržvalga spėkų kovoje, tai išreiškimas visų tautų darbininkų santalkos, sandaros ir solidariskumo. Visų šalių darbininkų reikalų vienodumas visų šalių darbininkus, kovojančius už tuos pačius klesinio išsiluosavimo ir panaikinimo alginės vergijos reikalus — vienija į tarptautinę armiją. Ir tas žmonijos istorijos būtinumas, tas tarptautinės bendros kovos prieš tarptautinį kapi-

Pagal piešinį, tilpnsį „Der Wahre Jacob“.

talizmą reikalas naikina visokius tautų neapsikentimus, visokių nacionalistiškų prietarus, nurodo vienos tautos darbininkui kitos tautos darbininką kaip draugą, kovojantį prieš tą patį priešą ir siekiantį tų pačių idealų. Ir nežiūrint kalbos skirtumų, nežiūrint skirtumo odos parvų, visų šalių darbininkai vienijasi, viens kitą supranta, viens kitam užuojaučia, viens kitam savo kova prieš bendrą priešą neša pagelbą, priskubina išliuosavimą.

Todėl tai dienoje Pirmosios Gegužės įvairių tautų, įvairių šalių darbininkai, nematydami tarpe savęs jokių atskiriančių juos valsybinių rubežių, nežiūrėdami plotų marių ir tolio, ištiesia kits kitam savo draugiškus delnus ir sveikinasi savo obalsiu: *„Visų šalių darbininkai vienykimės!“*

Ir to obalsio išreiškimu, tuo darbininkiško pasveikinimo balsu, kurį girdi visas pasaulis ir kuris baimė krečia seną atgyvenusį savo laikus svietą — yra *Pirmoji Gegužės!*

J. B. Smelstorius.

Viso pasaulio darbininku vienybė.

Dėl užmezgimo tarptautinės viso pasaulio darbininkų vienybės mazgo, darbininkų atstovai susivaziavę 1889 metais Paryžiuje, nutarė švęsti visam pasaulyje dartininkiškąją šventę — Pirmąją dieną Gegužės. Ir nuo to laiko, visam pasaulyje visų tautų ir visų kilmių (rasų) civilizuoti žmonės darbininkai solidariškai tą nutarimą pildo, švęsdami tą dieną, kad išreikšti savo vienybę ir reikalavimų bendrumą. Svarbiausiu reikalavimu, kurį viso pasaulio darbininkai toj dienoj stato savo darbdaviams — yra 8 valandų darbo dienos reikalavimas. Reikalauja, kad tas būtų įvesta visose šalys, visose darbo šakose.

Rodos, nedidelis tai reikalavimas, bet išgvildenus jį, jis turi didelę reikšmę visai žmonijai, sutrumpina darbo laiką, apsaugoja darbininko protą nuo nuvargimo, kad nenuvargintu protu geriau suprastų savo padėjimą ir kas jam reikalinga, kad numesti vergijos pančius. Todėl tatai suprasdami darbininkų susipratimo priešai, netik stengiasi visomis savo įiegomis priešintis tam reikalavimui, bet baimės apimti dreba, laukdami gegužinės darbininkų šventės, nežinodami katra iš tų gegužinių švenčių apreiškį jiems galą jų viešpatavimo ant žemės.

Viso pasaulio darbininkai, nesiklausdami darbdavių da leidimo, švenčia tą dieną, kaip dieną atgimimo, kaip momentą, kuriame viso pasaulio proletarijato jausmai susilieja į vieną solidariškumo juostą, apjuosiančią žemės kamuolį; kaip momentą, kuomet darbininkiška vienybė ir meilė riša draugiškus delnus viso pasaulio proletarijato, kad bendromis savo pajėgomis stumti buvį nauju keliu, kad nušluoti nuo žemės paviršiaus kaują, ašaras, skurdą ir piktadarysčių purvus, paliktus kapitalizmo.

Sykiu su atbudimu gamtos, proletarijato nustelbti jausmai taipgi pakyla, širdys gyviau krutinėse pradeda taksėti, trokšta jie laisvės, meilės ir grožio, bet tam prislėgtam ir nelaisvės pančiais surakintam proletarijatui prieš akis stoja liudnas ir pasibaisėtinas paveikslas — paveikslas baisaus padėjimo žmonijos didžiūmos, kuri yra sutvertojta viso pasaulio turtų, galybės ir laimės, kuo naudojasi tik mažuma — viešpataujanti

klesa, neprisidėjusi prie pagaminimo tų turtų ir laimių. Tą neteisębę ir skriaudą matant, pasaulio susipratęs proletarijatas pasiskyrė sau vieną dieną metuose švęsti, kad tuomi išreikšti savo protestą prieš viešpataujančiųjų savalią, apginama kariumenės kanuolėmis ir durtuvais. Didžiausia svarba tos darbininkų šventės yra tame, kad tai yra šventė nepaskirta oficiališkai per viešpataujančius, kad nėra ji palaiminama popiežiaus ranka, bet priešingai norui tų visų žmonijos tranų, nepaisant grumojimo bagnietais ir pragaru, nežiūrint persekiojimų ir kapitalistų apmaudos, darbininkai savo valia sau pasiskyrė tą dieną švęsti, kad apkalbėti savo bendrus reikalus,

kad susitarti į solidarišką proletarijato kovą prieš išnaudotojus ir skriaudikus. Visur, visose šalys ant tų darbininkiškų minių plevėsuoja raudonos socialistiškas veliukas — ženklas brolystės ir sandaros visų tautų, ženklas meilės ir ženklas pagiezos tyronams.

Visur, visose šalys valdonai, drebėdami prieš augančiąją darbininkų galybę, negalėdami jokiais tautybiniais ar tikiybiniiais hipnotizmais ir prietarais suardyti proletarijato solidariškumą, paruošia savo vergų armijas, kad peiliais ir šautuvais žudytų ir gązdintų darbininkiškas minias ir nubaidytų

nuo pasirijimo švęsti Pirmąją Gegužės, bet tai veltui jų pasistengimas. Darbininkai drąsiai meta darbo įrankius ir švenčia, nepaisėdami kas juos sutiks, nes jiems dabininkiškas solidariskumas tur buti brangesnis už viską.

Tai gi ir mes lietuviai darbininkai, kurie manome, kad galime vadinties susipratusiai, negalime išsiskirti iš tos viso pasaulio darbininkų vienybės, tik bendrai su visais privalome apvaikščioti tą mūsų šventę, kuri turi daug svarbesnę reikšmę visai žmonijai, negu kokia—nors tautiškoji bei bažnytinė šventės, nes ji neša žmonijai laimę, džiaugsmą, išsiliosavimą iš kapitalizmo pančių ir riša visą žmoniją į vieną didelę šeimyną, į vieną brolišką draugiją, kad išnyktų neapykantos vieny kitiems, kad pražydėtų ant viso pasaulio meilė, laisvė ir brolystė.

P.J. Mockevičius.

Krikščionybė ir socializmas.

Laiškas kunigo Hohofa į gerbiamą redakciją „Volksstaat“, Leipzig.

21 lapkričio, N114 numeryje «Volksstaat'o», Jūs patalpinot ištrauką iš Jūsų išleisto knygutės «Parlamentiškas veikimas vokiško reichstago ir landtagų ir socialdemokratija». Toje ištraukoje, tarp kitko išreiškėt patvirtinimą, kad valdžia ir bažnyčia «broliška palaiko viena kita, kada ateina laikas pajungt, apgaut ir apiplėšt liaudį»; kad katalikiška dvasiškija ir dabartinioji valdžia «veikia vienybėje, užėjus kalbai apie prislėgima žmonių», ir ant galo, kad dvasiškija visada «pakrypsta» į pusę atgaleiviškumo ir barbariškumo.

Aš, narys katalikiškos bažnyčios ir atstovas katalikiškos dvasiškijos, kaip kunigas, turiu sau už priedermę nešiot rūbus, kurie liūdija, jog aš priguliu prie katalikiškos dvasiškijos — iš tos priežasties, manding ir Jūs pripažįsit, jog tie žodžiai ir išvedimai mane ypačiai užgauna, ir kad dėkui tiems užmetinėjimams, aš suvis sukompromituotas akįse visų skaitytojų «Volksstaat'o», su kuriais atsieis kada—nors susieit; tokiu būdu aš priverstas atsiskauti į Jūsų mandagumą ir prašyt pranešt gerbiamiems skaitytojams «Volksstaat'o» mano pasiteisinimą ir apsiginimą nuo užmetinėjimų. Aš rokuoju už teisę ir priedermę tą padaryt, nes pas mane nieko nėra — apart šlovės ir nesuteršto vardo.

Jūs priešas katalikiškos bažnyčios, Jūs taipgi priešas ir liberališkios buržuazijos. Kada liberalai pradėjo primetinėti Jums nuo dėmes Telkijancų, Jūs iš visų įiegų prieštaravot iš priežasties ne teisingų užmetinėjimų, ir ištiesų, tiesą Jūs sakėt, kad socializmą negalima daryti atsakančiu už nuodėmes ir suklydimus pavienių ypatų, vadinančių save socialistais. Bet didžiai nusistebėjau, kada persitikrinau, kad ir Jūs, svarstydami apie «ultramontarus» ir «ultramontarų» dvasiškiją, įpuolate į tą pačią klaidą, į kokią įpuolė Jūsų apkaltintojai — liberalai, už ką tuos taip ir paniekinat.

Jūs darot bažnyčią atsakančia už klaidas, o tikyba už nedorybes ir suklydimus jos pasekėjų. Jūs užmetat kaltę vienos ypatos — visiems, Jūs apkaltinat sykiu su kaltu ir nekaltu.

Raskit man neuždraustu ir neapkenčiamu įstatymais katalikiškos bažnyčios nors vieną gyvuojantį gyvenime blogą pasielgimą, blogą papratimą; raskit man nors vieną apsiereiškimą, kurį Jūs, skaitydami gėdlivu, stengiatės prašalint — pats neišnyktų, jei būtų įvesti į gyvenimą pamatai mokinimo katalikų bažnyčios; raskit ką—nors gero, dorą, geistino, raskit ką—nors labdaringo, ku-

ris nežydėtų, jei žmonės sektų mokslą krikščionybės; Jūs negalėsit tą padaryt — Jūs neįstengsit!

Ir dėl to Jūs turėsit sutikt, jog Jūsų kritikuojamuose bjauriuose pasielgimuose kalta ne katalikybė, ne tikyba ir ne bažnyčia, tik žmonės.

Man rodos, Jums žinoma, kad tūkstančiai, šimtai tūkstančių ir milijonai krikščionių—katalikų jau 18 metšimtis, kaip pildo žodžius Kristaus: «Jei nori man įtikti, eik, parduok savo turtą, išdalyk elgėtoms ir neturtėliams ir sek paskui mane». Ar Jūs nežinot, kad tokie žmonės kaip Pranciškus Asižietis, Vincentas Paulietis ir beskaitytinė daugybė kitų, surinkę milijonus dolerių neturtėliams, išdalijo visą turtą pavargėliams ir dėl meilės Dievo ir artimo, išrinko savanoriškai elgėtystę vien tik dėl to, kad vargt sykiu su varguoliais. Ar Jūs nežinot, kad ir šiam laike tūkstančiai katalikų ir kunigų seka pėdomis viršminėtų pasekėjų. Jei brolis vyskupo von Kettelero maino savo mundierą ant storo apsilvilkimo vienuolio—kapucino ir linksma apicierišką gyvenimą į aštrų asketizmą ordeno; jei jaunas, geidžiantis mokslo studentas, susipažinęs su visomis sistemomis filozofų, pradėdant nuo Sokrato ir Pitagoro ir baigiant Šopenhaueru, Feyerbachu, Lassaliu ir Marksu, prieina galų—gale prie išvedimo, jog katalikybė yra geriausias ir pritaikomiausias mokslas ir stoja teologu ir kunigu, kad pridėt visas savo įiegas dėl praplatinimo to vienintėlio, tikro ir neklystančio mokslo, — jei Jūs tie faktai žinomi, tai drįščiau užklaust, kokią Jūs turit tiesą abejot link jų, tų vyrų nuoširdybės ir dorybės, ir kaltyt už jų «savanaudišką veidmainiavimą»?

Kada socializmo priešai priveda panašius apkaltinimus p. Liebknechtui ir Bebeliui, Jūs su pasipiktinimu nurodot ant painaus padėjimo, į koki įstumia ginimas Jūsų principų. Ir aš taip pat pasipiktinu Jūsų apkaltinimais, ir aš taip pat manau, kad lengva apverst užmetinėjimus, privedus vieną tik faktą — vargingą padėjimą daugumos katalikiškos dvasiškijos. Vargiai kokia—nors tar naujančių kategorija gauna mažesnią užmokestį už žemesniąją katalikišką dvasiškiją. Aš Jums galiu darodyt, kad aš materijališkai kur—kas blogiau aprūpintas negu tūlas lokajus arba kambarinė; apart to, maža alga tik dalis iš tų karčių aplinkybių: neapykanta, persekiojimai, išjuokimai ir pažeminimai — tai vaisiai likimo katalikiško kunigo!

Dėlto neužmirškite niekad priežodžio: «nedaryk to kitam, kas pačiam nepatinka».

Bet gal dabar manysit, jei nėra pamato kaltint visą kunigiją už veidmainiavimą ir savanaudystę, tai tie kunigai, kurie širdingai atsidavė katalikybei, doringai pildo savo priedermes ir vargsta dėl idėjos — esa egzaltiruoti svajotojai ir bepročiai. Tokie žodžiai, manding, būtų greičiaus dovanojami, bet man nesuprantamu yra, kaip gal stebėties ir pykti socialistai, kada juos apdovanoja priešai panašiais epitetais!?

Vilius, kad redakcija «Volksstaat'o» bus ant tiek maloninga, jog neatsakys vietos savo laikraštyje dėl patalpinimo mano apsiginimo.

Kun. Vilius Hohofas iš Hiuffe, šale Oldendorfo, Prusuose, 22 lapkričio, 1873m.

Atsakymas Bebelio.

Jūsų Mylysta:— Devintame numeryje Jūs patalpinot laišką, kuriame Jūs, kaip «tarnas bažnyčios», stengiatės sugriaut mano apkaltinimus ir užmetinėjimus, paliečiančius bažnyčią, tikyba ir abelnai kunigiją mano knygutėje «Parlamentiškas veikimas vokiško reichstago ir landtagų» ir tt. Jūsų pasiteisinimas reikalauja atsakymo, ir prie to nuo manęs, kaip autoriaus viršminėtos brošūros. Už pavėlavimą su atsakymu iš savo pusės pasiteisinu priežastim ligos, kuri kenkė rašymui. Mano atsakymas išėjo truputį platesnis, nes aš parokavau Jūsų pasiteisinimus svarbiais ir dėl jų išaiškinimo ir pravertimo paaukavau platesnį straipsnį.

Jūs skaitot save ypatingai užgautu ir apšmeižtu nekurišiais skilčiais mano brošiuros, bet perskaitytę ją da syki, Jūs, man rodos, pripažįsit, kad tam neturit atramos.

Aš neliečiau ypatingai pavienių ypatų tarpe kunigijos; aš niekad netvirtinau, kad tarpe «bažnyčios tarnų» nėra ypatų, kuriuos nuoširdžiai pildo pareigas sulyg savo pašaukimo; aš netvirtinau, kad tarpe kunigijos nėra idealistų Kristaus mokslo — aš dagi tą padaryt negalėjau, nes aš gerai susipažinęs su prirengiamomis įstaigomis, paskirtomis auklėjimui jaunų, maž-ką žinančių protų ant «tarnų bažnyčiai». Aš žengsiu toliau: aš pripažįstu, kad yra tūkstančiai žmonių, dagi mokytų, kurie siela ir kūnu atsivadę bažnyčiai ir jos mokslui; aš taipgi pripažįstu, kad gyvuoja tūkstančiai, šimtai tūkstančių ir gyvavo milijonai žmonių, kurie stengėsi nusipirkt nuo bažnyčios, nepaisėdami į kainą, atpirkimą ir išganyką savo vėlės.

Bet argi tas viskas prieštarauja mano išdėstytiems faktams, apie kuriuos eina kalba? Suvis ne! Tas pats savęs išsižadėjimas, plakimas ir asketizmas, tas pats fanatiškas tikėjimas, kuriuo atsižymi ir iki šiam laikui milijonai krikščionių, atsiranda nesilpnėsioje dvasioje ir pas pasekėjus Maižiaus, Buddos, Konfucijaus ir Mahometo, visi jie su tokia pat tiesa, kaip ir Jūs, gal pasigirt apie pasisekimą plėtojimosi, skaitliumi pasekėjų ir aukomis (šventaisiais).

Jei būtų galima su pagelba statistikos privest skaitlių, kurio iš tų tikėjimų buvo daugiau šalininkų, daugiau atsidavusių ir atsižymėjusių, ar tai darbuojantis tikybos labui, ar tai savo aštriu, pavyzdingu gyvenimu pasekėjų — tai beabejonės pirmą vietą užimtų buddaizmo tikėjimas, kuris kur-kas praugština iš visų pusių katalikybę ir abelnai krikščionybę. Tokiu būdu, sulyg Jūsų vartojamos formos perkartinėjimui ir svarstymui vertybės tikėjimų ir, atsiremiant tuo, pripažinimui tikro ir neklystančio tikėjimo, pasirodytų, jog tikru tikėjimu būtų buddaizmas, ir aš būčiau kaltas peržengime, nes pripažinau: kad neatsižvelgiant į nieką, kiekvienas tikėjimas — ar jis bus judaizmu, buddaizmu, ar mahometizmu, kenkia ir kliudo plėtojimąsi kultūros, luosybės ir neprigulmybės žmonių. Jūs patįs, sulyg savo bažnyčios mokslo, priversti skaityt buddaizmą melagingu, juokingu, eretišku mokslu, nors lengvai galima darodyt, kad iš pusės morališkos ir doriškos, buddaizmas ne tik ne žemiau stovi už krikščionybę, bet kad morališki principai ir daugumas krikščioniškų dogmatų perėjo iš seno buddaizmo į jaunesnią už jį keturiais šimtais metų krikščionybę.

Ir štai mes prisilenkam prie svarbiausio klausimo: kas tai yra krikščionybė?

Atsakymas: panašiai kaip ir kiti tikėjimai, yra tvariniais žmogaus proto. Žmogus, būdamas suvis žemam kultūros laipsnyje susipratimo, negal sau išaiškint klausimus, kilusius galvoj, apie gamtą, apie jos galybę, apie jos milžiniškus apsiereiškimus, darančius jam blėdį ar naudą; negal suprast apie patį save, apie savo likimo paskirimą.

Negalėdamas suprast, toks žmogus paskaito viską sau nesuprantamą ir galingą už kokią tai galybę nematomą, kuri savanoriškai viską valdo, iššaukia gamtiškus apsiereiškimus ir tt., ir kad ją, tą galybę padaryt sau prielankia, toks žmogus stengiasi patraukt ją į savo pusę maldomis, atnašomis ir apeigomis. Žiūrint nuo augštumo tautų kultūros, prigulinčios iš vienos pusės nuo materijališkų sąlygų, o iš antros — nuo klimato, nematomos gamtos spėkos, kaipo kokios tai nepasiekiamos ir nematomos dvasios, apsielka į visokius garbinimo pavidalus. Sykiu su tuo išsidirba ir kultas (garbinimas); bet kultas be tam-tikrų įstatymų tuojaus stojasi sumaišytu ir supainiotu, o prie to: pasisekimas ar nepasisekimas prašymų nuo augštųjų valdančių dvasių priguli nuo gero ir sąžiningo išpildymo tikybinių apeigų, tai išpildymas tų apeigų (tai yra valdymas ir nuožiura kulto) pasiveda tam-tikriems, atsidavu-

siams tikybai, žmonėms. Užimtą vietą galėjo, žinoma, tiktai žmonės mokyti ir gudrus, kurie tokiu būdu ir sulaukė viešpatavimo. Tokiu būdu atsirado klesa, kuriai ir pasisekė su pagelba viešpatujančių galiūnų kiekvienos tautos į trumpą laiką įgyt tarpe žmonijos vis didesnę ir didesnę įtakmę. Kad pasiekt tą, jie stengėsi pertikrint žmones savo svarbia reikšme ir reikalingumu, ir kad turėt tame pasisekimą, turėjo priešintis apšvietimui ir tolesniam žmonių žengimui. Prie nežinojimo apie gamtą ir jos apsiereiškimus, da prisidėjo kankinimai ir teriojimai valdančių arba slėgiančių tautų valdonų. Į tuos kankinimus ir teriojimus žmonės žiūrėjo: kaipo į užpelnytą dievo baudą ir užtrauktą jo rustybę už nuodėmingus pasielgimus, kas iš savo pusės da daugino reikalingumą tikėjimiškų pastiprinimų ir nuraminimų. Tankiai tauta nepajiegdavo savo spėkomis nuverst jungą slėgintųjų svetimtaučių; tada užgimdavo viltis link viską valdančio išgelbėtojo — Messijos, kuris ateis ir atlygis už gerą garbinimą ir šlovinimą augštosios dvasios (dievo) — išgelbės ir išliuosuos tautą. Tokios analogiškas (panašias) idėjas mes randame beveik pas visas tautas; daugiausiai išsireiškia judaizme (žydų tautoje), iš kurio paskiaus kilė krikščionybė.

Krikščionybė išėjo ant istoriškos arenos toli neužbaigtam tikėjime, kaip mus priprato mokint, bet išpalengvo pasiversdama į tikėjimišką sistemą. Jos svarbą tuoj buvo suprasta per valdančią klesą tos gadynės.

Krikščionybė taippat buvo mažu vaisium «dieviškų apreiškimų», kaip ir kitos tikėjimiškos sistemos (judaistiškos, mahometoniškos, buddaistiškos), įsteigtos kurių taippat tvirtino savo dievišką paėjimą, kaip tą darė mytiškas įsteigtos krikščioniško tikėjimo. Prie to šimtai milijonų pasekėjų tikėjimų Buddos, Mahometo, Maižiaus taippat tvirtai įsitikrinę į dievišką pasiuntimą viršminėtų tikėjimo įsteigėjų, kaip ir šalininkai krikščionybės į dieviškumą Jezaus.

Aš ne tirinėjau, kaip Jūs, anot Jūsų žodžių, filozofiškos sistemos pradėt Sofoklesu ir Pitagoru ir baigiant Šopenhaueru, Fejverbachu, Lassaliu ir Marksu. Priminsiu bent, kad paskutiniems dviems į galvą neatėjo tvirt filozofiškas sistemas; dėlto patarčiau išbraukt iš savo žinyno filozofiškas sistemas Lassalio ir Markso. Bet aš užsiiminėjau biskį su istorija kultūros ir gamtinio mokslo ir persitikrinau, kad žmogui, galinčiam mąstyti ir šiek tiek susipažinusiam su ištirimais ir atradimais srytise gamtinio mokslo, turbūt sunku rokuot krikščionybę už «geriausią ir neklaidingiausią» sistemą tikėjimo.

Nesumušamai gamtiškai darodyti faktai, liečiantieji klausimus apie atsiradimą ir susiorganizavimą pasaulio, apie atsiradimą ir plėtojimąsi žmonijos, sugriauna paskutinius pamatus krikščionybės ir veda ją prie išnykimo.

Prie to, Jums gi, kaip ir man, turbūt yra žinoma, kad istorija atsiradimo ir plėtojimosi krikščionybės suvis ne liūdi dievišką jos paėjimą, bet atbulai, ginčai, nesutikimai ir savitarpiniai persekiojimai pačioje bjauriausioje formoje buvo jau ir pas pirmus krikščionis, ir kad pavyzdį tą rodė «mokytojai ir tarnai bažnyčios» vietoj rodyt pavyzdinę «labdarybę ir santaiką».

Kristų, buvimas kurio dar neišaiškintas, nuo kurio nepasilikto nė vieno jo rašyto žodžio, randa, kad jis stojosi garbinamas dievu-žmogumi tiktai ilgai po savo myrio (IV metšimtyj). Tarpe pasekėjų Jezaus ištaisais amžiais tęsėsi ginčai ir peštynės apie tą, ar buvo jisai lygus dievui, ar tik į jį panašus. Ir tik 325 mete Nicejos suvažiavime, kur viešpatavo tokia tvarka, kaip Leukijos seimuoje, ir kur atstovai dviejų priešingų krikščionybės perskalų, neturėdami argumentų (darodymų), apipylė viens kitą koliojimais ir galų-gale į pagelbą liežuviams paleido kumsčias, buvo pripažinta dviypatystė Dievo ir Kristaus. Krikščionybės vadovai tos gadynės priversti buvo reikalaut tvirtu pripažinimo atžvilgio Kris-

aus dievytės; nes ginčai apie tą dievytę pradėjo interesuoti ne tik daugybę kunigų, bet ir šiaip jau tikinčiuosius; tas nelabai buvo malonus kunigams pasielgimas, nes protingesni ir labiau susipatę galėjo suprast iš tų ginčų svarbą ir vertę tikėjimo.

Tokiu būdu Nicejos suvažiavimo buvo padarytas pirmas žingnis prie suorganizavimo krikščioniškos bažnyčios, t.y. dėl kunigų valdymo liaudžia interesuose valdančių klesų.

Priešingi krikščionims Vakarų (katalikams), Rytiniai (statikiai) išdirbo tą supratimą apie triypatystę (trajibę) Dievo, ryvuojančią ir senesniuose tikėjimuose, k.a. aigyptėnų.

Tas tvirtinimas gresė bažnyčiai nauju pavojum ir dėlto 56 metais praslinkus, visuotiname suvažiavime Konstantinopolyje, «dviypatystė» buvo pakeista triypatyste, pridodant prie pirmų viejų ypatų da trečią, «dievišką dvasią šventą». Tokia gal dau pelni nelaukiama ir nedieviška istorija «traicės šventos», svarbiauo dogmato (pamato) krikščioniškos bažnyčios.

Manau, Jūs pripažįsit, gerbiamas kunige, kad tikri žmogiški tsitikimai, kuriuos augščiau aprašiau, suvis mažai pritinkami padrutinimui tikėjimo į dieviškumo krikščionystės; ir kad pripažinti ir užtvirtinti tokiu būdu dogmatai, galėjo rast milijonus pakėkėjų vien tik iš priežasties žmonijos tamsumo. Užsiliko ir iki lam laikui milijonai šalininkų, aciu vien tik toms aplinkybėms, ad visuotinuose suvažiavimuose krikščionybės atstovų, su pagela barnių ir peštynių sutaisyti dogmatai, buvo įkalami nuo lopšelo žmonijos galvon, kaip «dieviški apreiškimai» ir, tikrai sakant, ūčulpiami iš kručių motinų. Žinome, patvirtinimą tų «dieviškų preiškimų» prašioikai matė galybėje bažnyčios ir valstybės. Jei abaigoj 19 metšimčio šimtai tūkstančių žmonių karščiuojasi iš rėžašties išradimo naujo dogmato «neklaidingumo popiežiaus», ai ir nedyvai, jei per 1800 metų dauguma žmonių tikėjo į stebūkas ir «dieviškus apreiškimus».

Dvasiškija sutvėrė dievišką trajibę, ji gi išmislijo ir garbinimą ventųjų. Pirmuose amžiuose šventųjų paveikslų bažnyčiose ne uvo; bažnyčios atstovų susivažiavimas Elvirėje iškilmingai užraudė «talpint tuos daiktus, kurie yra garbinami». Šv. Euzefijus Jonas Auksaburnis, didžiausi tėvai bažnyčios, kurie gyveno apie 290 m. po užgimimo Kristaus, vadino garbinimą paveikslų — abmeldyste. Bet neveizint į praitį, paskiaus visgi buvo įvesta ada garbinimo paveikslų šventųjų ir relikvijų krikščioniškoj ažnyčioj.

Ražančiai, tokią didelę svarbą turėdami katalikiškoj bažnyoj, buvo perimti nuo senovės aigyptėnų ir buddaistų; tokiu būdu audojimasis ražančiais kur-kas buvo anksčiau išmislytas pas abmeldžius.

Krikštijimas kūdikių buvo tikiybiška apeiga rytinių ir teutoškų tautų kur-kas anksčiau prieš gim. Kristaus. Krikščioniški unigai įvedė tą madą tik IV metšimtyje; ir dabar tas įvedimas adinasi «dievo įvesta paslaptis».

Komunija, kuri paeina nuo žydiškų velykinių švenčių permai ytame krikščioniškos dvasios pavydale, gavo tik vėliau savo svarbą, dabartinį reiškimą. Apaštalu sudėjime, sudėtame 325 metuose, suotiname Nicejos suvažiavime dar nė žodžio neminėta apie kouniją. Žydiška komunija (valgymas preskų plyekų laike velynių švenčių) su laiku pavirto į krikščionišką komuniją.

Tikėjimas į velnius, tokią didelę rolę lošęs krikščioniškoj bažnyčioj 16 ir 17 metšimėiais, ir buvusis priežastim juokingų ir bai ngų deginimų raganų, perimtas iš senesnių «stabmeldiškų» tikėmų.

Tikėjimas į anapusgrabinį gyvenimą — suvis ne krikščioniška ėja. Ji gyvavo senovėj pas visas tautas, vienodo laipsnio kulriško susipratimo, ir krikščionybė tik perėmė ir savotiškai ją rdirbo. Tikėjimą į anapusgrabinį gyvenimą mės randame pas novės graikus (žr. Homero dainas), taip pat ir pas senovinius

germanus. Graikų filozofija, pradodant nuo Sokrato, kultūravo (dailino) ši tikėjimą syktu su tikėjimu į vieną Dievą, kuris prieštaravo daugdievytei prastų žmonių.

Taip pat galima paminėt ir apie t.v. «baisų paskutinį teismą», apie kurį mini persų dvasiškos knygos toli prieš Kr. gimimą.

Atpirkimas žmonijos pasiuntiniu dangaus, apie kurį minė krikščionis, būk jų isteigtojas tą pramanė, taip gi toli iki tiesai. Budda skelbė apie atpirkimą žmonijos pasiuntiniu dangaus da 4 šimtais metų prieš gim. Kr., apie tą mokino Zoroastras ir dagi išdalis ir Sokratas.

Tokiu būdu svarbiausi dogmatai yra apeigos, kuriomis remiasi krikščionybė, tikrai sakant buvo perimtais iš «stabmeldžių»; tą patį galima darodyt pasiremami formomis krikščioniškos, o ypač katalikiškos dievtarnystės.

Visur matosi išsiūrėjimas į «stabmeldystę», niekur nematysi nė šešelio savotiškos originališkos minties.

Iš rusų kalbos vertė

P. Aukštalangis.

VICTOR L. BERGER ir Washingtono Kongreso rūmal.

Victor L. Berger apie socializmo ateitį.

LAIKRAŠTIJA, išskiriant tik klerikalų laikraščius, atsidarius Jung. Valst. 62 kongreso nepap. sesijai tarp kitko, atkartoj socialistų atstovo Victor L. Bergerio nuomonę link kongreso veikmės ir socializmo Jungt. Valstijose. Pirmose dienose savo buvimo Washingtone Bergeris buvo apgultas reporterių ir apkrautas įvairiausiai klausimais ir linkėjimais iš visų valstijų ir nuo įvairiausių pažvalgų žmonių. Mums yra įdomiausia išreikšta ir plačiai laikraštijos apskelbta Bergerio nuomonė linkui socializmo ateities Jung. Valstijose, todėl tą nuomonę čia ir paduodame.

«Iėjimas socialistų partijos į kongresą, yra tarptautinės reikšmės atsitikimu ir partijos pirmyneigą smarkiai pastums priekyn.

«Labai gerai suprantu, kad esu vienatiniu socialistų atstovu tarpe penkių šimtų atstovų abiejuose kongreso rumuose. Negaliu pats vienas surevoliucionizuoti šalies.

«Bet kadangi atstovauju 600,000 rinkikų, turiu teisę tikėtis, kad man bus duota proga išreikšti nuomonę sulyg mūsų matympunkčio, svarstant svarbesnius šalies klausimus, o svarbiausiai, tikiuosi, jog galėsiu kongreso svarstymui paduoti ir mūsų reikalavimus.

«Socializmas, kaip žinoma, reikalauja pilniausio demokratizmo išsiplėtojimo. Socialistų partija visame pasaulyje stengiasi išreikalauti kuodaugiausiai politiškiosios laisvės. Tokiu būdu mūsų reikalavimas yra dvejopas: politiškasis ir industrijinis.

«Bendrai su viso pasaulio socialistiškais teisdavėjais stengsiu remti tuos įnešimus, kurie reikalauja kuodaugiausiai politiškos laisvės ir ekonominio darbininkų būvio pagerinimo, nežiūrint, kas tuos įnešimus paduotų.

«Įnešimai, kurie apsaugoja darbininką jo darbo laiku; kurie paliuosuoja nuo fabrikinio darbo moteris ir kūdikius; kurie sumažina vargą ir skurdą, ir duoda jiems daugiau poilsio ir gyvenimiško patogumo.

«Socijalistų partijos atstovo įėjimas į Jung. Valstijų kongresą turi istorišką reikšmę. Nors Amerika yra paskutine šalis, kur socialistai įgavo teisę dalyvauti šalies įstatymdavystėje, bet ji daug daugiau žada abelnei socialistiškai pergalei negu kokia—nors kita šalis.

«Kapitalizmas niekur neturėjo tokios laisvės, niekur nepasiekė tokios galybės, leidžiančios jam kontroliuoti visuomeniškąjį ir politiškąjį šalies gyvenimą, ir todėl jokia šalis nėra taip pribrendusi socializmo įvikimui kaip Amerika.

«Tiespanašiai jokia šalis Europos negal įvykdyti savyje socializmo. Kiekviena Europos valstybė priklauso nuo kitų valstybių, o net ir nuo kitų pasaulio dalių atžvilgyje apsirūpinimo maistu ir žaliaja medega.

«Amerika gi kaip tik priešingai; išdirba ji visko, ko tik žmogus civilizotas reikalauja, daugiau negu suvartoja. Tokiu būdu Amerika yra vienatinė pasaulyje šalis, kur galima yra įvykdyti socializmas, sukooperatizuoti industriją, visai neatsižvelgiant į kitas šalis.

«Nors didžiuojuosi tuo, kad esu pirmutiniu socialistų atstovu Jung. Valstijų kongrese, bet sykiu suprantu, kad susitinku su didesniu uždaviniu negu katras—nors socialistų atstovas susitikęs kitose šalyse. Kitose valstybėse dar ligšiol užsiliko liekanos feodalizmo, kurios kapitalistų klesai kenkia, neleidžiant jai likti visagalinga valdytoja. Amerikoj kapitalizmas yra visagaliu valdonu. Dėlto nėra abejonės, jog socialistų atstovas susitinka čia su sunkiausiu uždaviniu. Bet mūsų reikalavimai yra teisingi ir prirodymai paremti mūsų laikų pramonijos evoliucija. Todėl ir mūsų galutinas triumfas yra užtikrintas. Sekančiame Jung. Valstijų kongrese, tikiuosi, turėsime mažiausiai dvyliką socialistiškų atstovų, su kurlais bendrai galėsiu veikti».

Žiburiai.

Per tamsius, miglotus, lyg debesį ūkus,
Ten žibso, mirguoja žiburiai rausvi. —
Da čia naktis tyli miglota, apniukus,
Ten kįl' ryto aidas, ten aušra giedri.

Kas ten už miglyno, kas toji šviesa?
Iš kur rami tylą neša tuos balsus,
Iš kur laisva, skaidri atplaukia daina,
Ką veda, ką šaukia prie savęs visus?...

Kur skliausmas nušvites, kur girdžias garsai,
Kur skamba švelnieji krūtinės balsai,
Kur sielos gyvena augščiau prigimties,
Ten šalis vadinas — Žmonių Ateities...

Dusininkų Jonas.

LINKSMA...

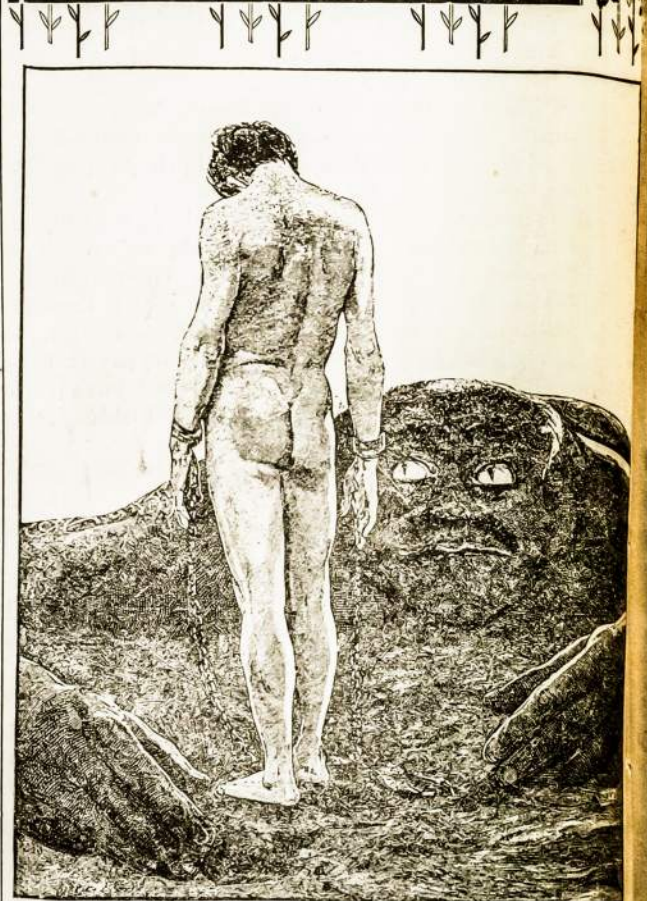
(Pašvęsta Dr-gei M.M.)

Linksma yra gėrėtis vasaros dienelemis,
Kada skaisti saulutė žemele bučiuoja,
Kada laukai ir pievos aplinkui žaliuoja
Ir griuvėsius apkloja žydinčioms gėlelemis.

Linksmiau yra, kad dirvos pasėliais banguoja,
O viršum jų skraidydamas sučiulba paukštėlis,
Arba kada gegutė obelyj sodelio
Taip linksmai rytmetyje sveikinant kukuoja.

Linksmiausia, vienok yra, kad jauti sąjausmą
Širdies, ką tau paguodžia ir jaučia troškimą;
Ir lyg ūkus saulutė tau nusiminimą
Išblaško, ir palieka širdy tyly džiaugsmą.

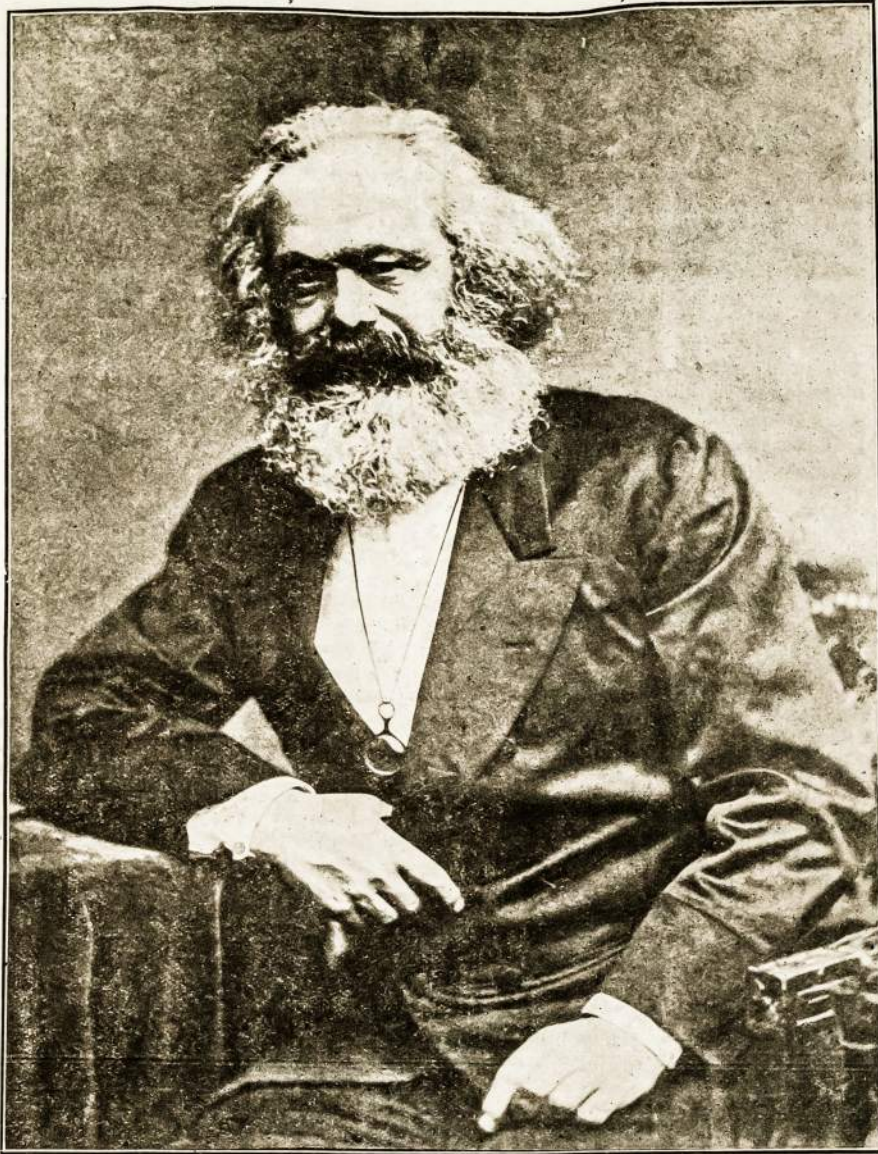
J. Ilgūnas.

Žmonija kapitalizmo sistemos vergijoje.

Žmogui, prieš kurio akis stovi skurdas ir baimė rytojaus,
gal matyti jį linksminančios grožės.

Tobulintojai žmonijos, išskyrus socialistus ima priešaisi
pasekmę, todėl visos pastangos veltui; pirma reik prašalinti
tį viso pikto — skurdą, o keblumas veik pranyksta.

Karolius Marksas.

ergijoje.
aimė ryš
ima pra
k prabū
csta.

Teorija ir veikmė Karolio Markso.

Viename K. Kautskio raštų tarp kitko randame nuomonę apie teoriją ir veikmę Karolio Markso, kurią tai nuomonę, kai po nuomonę garsaus socialdemokratiško teoretiko, paduodame «Kovos» skaitytojams, tikėdamiesi, kad ji daugeliui gal išsklaidyt abejones linkui marksizmo. Ir šiaip:

«Marksas visa savo širdžia troško, idant darbininkiškoj organizacijoje rastųsi vieta kiekvienam proletarui, ateinančiam į ją su tikru noru dalyvauti klesinėj kovoje. Visvien kokias jis pažiūras turėtų bei kokios teorijos garbintoju būtų, kokius argumentus link klesų kovos statytų; ar būtų jis bedieviu ar dievotu, ar pasekėju Proudhono ar Blanquis, Weitling'o ar Lassele'o; ar supranta pridamosios vertybės teoriją ar laiko ją paviršutine. Iš to vienok neišeina, kad Marksas nežiūrėjo ar tur reikalą su darbininkais susipratusiai, ar su neišsidirbusiais dar. Švietime tamsiųj Marksas matė savo svarbiausias priedermes, bet sykiu jis skaitė didelę nesąmone stumti šalin ir laikyti atstui nuo darbininkiškos organizacijos darbininkus, pas kuriuos protuose viešpatauja dar tamsa. Su visu pasitikėjimu atsinešdamas link spėkos ir logikos klesinė kovos, Marksas tikėjo, kad ta kova tur nuvesti kiekvieną proletarą ant gero kelio, kaip greit tik jis stos eilėna organizacijos, turinčios sau už siekį tikrą proletarijato klesinę kovą.

«Bet visai kitaip žiūrėjęs jis į žmones, kurie ėjo organizacijon, kad joje drumsti ir plėtoti pažvalgas, galinčias kenkti klesinė kovos stiprumui ir darbininkiškai vienybei. Tokiems Marksas buvo neatlaidus ir be pasigailėjimo kritikavo juos, nors ir anie būtų su geriausiais norais.

«Tai aplinkybei pasidėkavojant, Marksas ir buvo vienu iš labiausiai neapkenčiamųjų žmonių pasaulyje. Neapkentė jį ne vien buržuazija, kuri jame matė grieščiausį savo priešą, bet šiaip jau neapkentė jį ir socialistų abaze sektų vadovai. «patėmytojai», in teligentai-rodininkai ir tiems panašūs elementai, pas kuriuos jo «stoka tolerancijos», jo «autoritarizmas», jo «popiežystė», jo «iškeikimas» padarė tiek pasipiktinimų, juo didesnių, juo kritika buvo jiems aštresnė ir skaudesnė.

«Marksistai po Markso sykiu su jo pasauležvalga pavledėjo analogišką mintį, kuo ir didžiuojasi. Vien tik tas, kuris jaučiasį silpnėsiu, skundžiasį ant stokos tolerancijos iš laikraštijos pusės. Nieks nebuvo aršiau ir nemaloniau kritikuojamas už Marksa ir marksizmą. Tečiaus ikišiol joks marksistas nesiskundė ant stokos tolerancijos iš marksizmo priešų pusės. Marksistai labai tvirtai pasitiki tvirtumu savo principų ir netur reikalo skųsties ant savo priešų, nes tik vien aniems pasigailėjimą jaučia.

Tuo tarpu marksistams nėra menkniekiu tas apsišėikimas, kad polemika, kokią veda laikraštijoje marksistai su savo kritikai pagimdo proletarijato masose neužsiganėdijimą. Tas neužsiganėdijimas kyla iš visai teisingai atjaučiamo reikalo; sveikas instinktas darbininkams liepia ginti klesinės kovos vienodumą, suvienijimą visų proletarijatiškų elementų į vieną didelę čielybę, ir tas pats instinktas taipgi liepia pasisaugoti visko, kas gali iššaukti plyšimą ir apsilpninti proletarijato spėką.

Darbininkai, rodosi, jau gerai supranta, ką reiškia jiems vienybė; ji yra jiems brangesnė ir svarbesnė už teorijos tyrumą, ir dėl to priešinasi teoretikiems ginčams, kuomet tik pastebi, kad tie ginčai priveda prie susirėmimo. Ir suprantama turi jie pilną teisybę, nes jieškojimas teorijos tyrumo paliktų vien blogas pasekmes, atitraukiant proletarijato atydą nuo svarbiausio tikslo — klesinės kovos, apsilpninant tą kovą.

Marksistas, kuris teoretikiškais gvildenimais dalyko sutvėrtų priežastis darbininkiškos organizacijos susiskaldymo, veikia ne kaipo marksistas, bet kaipo marksizmo teorijos priešas, nes kiek-

vienam tikram marksistui kiekvienas esančio judėjimo aktas yra svarbesniu už tuzinus programų.»

* * *

Kodėl Markso teorija likosi nesumušama jokia «moksliškiausia kritika» verta taipgi pridurti dar keliatą žodžių prie drg. K. Kautskio nurodymų.

Teoretiško Markso veikalo negalėtų nuveikti joks «gabinėtinis» mokslinčius, esantis tolimu nuo žmonių gyvenimo, mezgantis savo minčių mezginį, sendamas tam medegą vien iš knygų ir savo galvojimų. Praktiškų savo darbo rezultatų neatsiektų joks politikas, atsidavęs vientik interesams ir klausimams bėgančio momento. Tiktai susivienijimas vienam žmogui mokslinio genijaus su nepaprastuoju perlandumu (permatymo ypatybe) ir orientacija politiškuose ir taktiškuose dalykuose ir santikiuose — kas yra labai retu atsitikimu — daleido Marksui nuveikti didį veikalą, kuriuo yra sutvėrimas žmonijos vystymosi naujos teorijos, nuprincipuojančios darbininkiškos luomos tendencijas bei siekinius, sykiu duodančios vedančią idėją ir praktiškus proletarijato partijų politikos uždavinius.

Nustebinantį Markso visapusiškumą, apart įgimtų jo gabumo ypatybių, išsdirbo pas jį, pasidėkavojant įvairumui nuotikių jo gyvenime. Tie nuotikiai leido jam visupirma nuodugniai iširti tų laukų protišką žmonijos judėjimą ir viešpataujančią tais laikais filozofiją Hegelio, iš kurios prisėsavino sau «dialektinę» mislijimo metodą. Paskui mestas verpetan politiškųjų kovų, gavo progą prisistebėti aštriai klesinei kovai Francūzijos proletarijato su buržuazija, revoliucija gi 1848 metais leido jam pažinti visas spėkas, kurios joje grumėsi o galų gale tie jo gyvenimo prietikiai nuvarė jį Londonan, kur atsidavė studijavimui politiškos ekonomijos ir ištyrimui kapitalizmo išsivystymo klesiniam jo pavidale.

Trumpame straipsnelyje nėra galimu atvaizdinti pilno paveiklo gyvenimo ir darbų *) K. Markso, nėgi priderančiai išrodyti historijines ir socialines pagrindas, ant kurių Markso teoretikiški darbai vystėsi. Dar sunkiau yra nors ablamai atvaizdinti svarbesnias Markso idėjas, kurios tapo raktu prie naujo historijos nuotikių supratimo ir raktu prie supratimo visuomeniškos ekonominės budavonės. Prisieina išskirti bent dvi koncepcijas, kurios tapo pamatu moksliškojo socializmo, kaip ve: *materijalistiškas historijos nuotikių supratimas*, su kuo rišasi supratimas *klesų kovos*, esančios svarbiausiu faktorium žmonijos visuomeniško gyvenimo vystymosi, ir *pridamosiosios vertybės* teorija, išaiškinanti tikrą priežastį ekonominės priespaudos arba išnaudojimo.

Materijalistiškas historijos nuotikių supratimas, priešgynybė idealistiškai pažvalgai — darančiai žmonijos historijos nuotikių valdytoja viršgamtinę, nuo žmonių nepriklausančią esybę — suformuluoti galima sekančiu būdu. Išdirbančiosios spėkos, kuriomis visuomenė kiekvienoje savo vystymosi fazoje naudojosi, sprendžia apie produkcijos sąlygas ir padalijimą pagamintos mantos, arba, kitaip sakant, apie pilną ekonominių santikių formą, kas yra priežasčia visuomenės pasidalijimo į klesas su priešingais ir nesutaikomais klesiniais reikalais, tarpe kurių kova vedama vien dėl savaapaugos; dėja tos kovos savimi išpildo žmonijos historiją ir yra faktorium dalykų stovio keitimosi. Ekonominiai santikiai šiaip jau daro realinę pagrindą, ant kurios surevčiama visas politiškųjų, teisinių ir religijinių vaidentuvių sutvarkymo rentinys. Sykiu su tuo, kaip visuomenė įgyja naujas išdirbystės spėkas, keičiasi ir pačios išdirbystės sąlygos, o sykiu su jomis ir visas ekonominis susidėjimas, klesinis susigrupavimas atsibūna ant kitokių pamatų, klesinė kova priima naujas formas ir stato sau naujus siekinius. Išsivystymas išdirbystės spėkų traukyje pastarųjų met-

*) Aple K. Markso gyvenimo prietikius plačiau aprašyta brošūraltėje «K. Marks, jo gyvenimas raštai ir darbai», lietuvių kalboj.

šimčių panaikino feodalinį (naudžlavų) visuomenės surėdymą ir jo vietoje pastatė kapitalistiską, kur viešpatavimas ant kitų visuomenės klodų pateko buržuazijai. Bet tas viešpatavimas, rementis prisavinimu išdirbystės priemonių, nesiduoda sutaikinti su tolesniu išdirbystės spėkų išsivystymu; tos spėkos atsikreipia priešais buržuaziją, neįveikiančią tokių apsireiškimų, kaip antprodukcija ir pasekmė tos — ekonominiai kriziai. Vienlaik išdirbystės spėkų augimas išdirba sąlygas, reikalaujančias ir tveriančias beklisinę visuomenę, paremtą principais bendros visuomeniškos išdirbystės ir produkcijos įrankių bendros nuosavybės. Linkui to siekio dėlei savo reikalų ir dėlei kovos su savo klesiniu priešu — buržuazija, darbininkų klesia privalo organizuoties, kad savo bendromis spėkomis panaikinti kapitalistiską surėdymą, kurio sutvėrtą ją pati buvo.

Pridedamosios vertybės teorija. Gilios senovės laikuose, kuomet žmogus, naudodamasis prastais išdirbystės įrankiais, suvartavo visą savo laiką ir spėkas dėl aprūpinimo būtinų reikalų savo gyvenimo ir apsiginimo nuo draskančių žvėrių, pridedamosios vertybės nebuvo, nes pagamindavo tik tiek, kiek suvartoti galėjo. Išsivystant kultūrai ir civilizacijai, išsivystė ir išdirbystės spėkos, pasidėkavojant pasigerinimui darbo įrankių — mašinerijos ir užkinkimui į jas gamtinių jėgų. Žmogaus gyvenimo reikalai kaskart mažiau reikalauja triūso, kad juos patenkinti, visuomenė kaskart daugiau laiko galėtų suvartoti kulturaliniams reikalams ir pasilsinti. Tečiau kapitalistiską sistema reikalauja, idant produkto išdirbti daugiau negu visuomenė suvartoja, nes ta viršsuvartojamoji produkcija gaminama pardavimui dėl kapitalisto pelno. Ta atliekamoji nuo visuomenės suvartojimo produkcija arba produktai, kaip prekiš, ir yra pridedamoji vertybė, kuri, sulyg Markso, paėina iš skirtumo tarpe suvartojamos ir apmainomos vertybės ir yra raktu prie supratimo kapitalistiską surėdymo, kurio esybė yra išnaudojimas samdomojo darbo. Ta kapitalistiską sistema atima galę išdirbėjams naudoties išdirbta antprodukcija, neleidžia išdirbėjui naudoties iš palengvinančių jam darbą darbo įrankių, nes tuos įrankius kapitalistas laiko savo nuosavybe, ir samdininkui už jų aptarnavimą moka tik tiek, kad tasai galėdamas iš savo algos vos palaikyt gyvastį, priverstas būtų dirbti ilgas valandas, kad pagaminti didelę antprodukciją, kuri, kaip sakiau, yra kapitalisto pelnu. Kadangi pardavimui tos antprodukcijos tarptautinės rinkos ne visados atidaros, todėl darbo įrankių savininkas — kapitalistas tankiai paliepia darbininkui padėti tuos įrankius ir eiti šalin iš fabrikos. Darbininkas liekasi be duonos, o antprodukcija sąkrovose pelyja. Tas dalyko stovis, tas neužtikrintas darbininkui rytojū verčia darbininkų klesą prie atėmimo iš kapitalistų valdymo darbo įrankius. Pakol bus toks dalykų stovis, patol darbininkų klesia nepaėims darbo įrankių savo bendron nuosavybėn ir nepasiliaus produktavus antprodukciją arba pridėdamąją vertybę.

Kaip materialistiską istorijos nuotikių supratimas, taip ir pridėdamoji vertybė mums aiškiai parodo atsiradimą ir išsivystymą sąlygų, griaujančių kapitalistiską surėdymą, todėl ir to marksistų tvirtinimo apie kapitalizmo puolimą joks „galvočius“ sukritikuoti negali, nes negali sustabdyt ekonominio vystymosi bėgio. Kaip yra būtina po žiemos pavasario atėjimas, taip lygiai būtinu yra atėjimas socialistiską surėdymo, o jo atėjimą priskubina tik mokslas, kurį paliko mums Karolius Marksas, pastatęs svarbiausia sąlyga darbininkų *organizavimąsi ir klesų kovą*. Dėlto tai marksistai ir priėmė sau už devyzą: *„Visų šalių darbininkai vienykitės!* ir su pasigailos nusišipsojimu žiūri į tuos, kurie bando kritikuoti nesukritikuojamas Markso teorijas, nes jų darbas, tai darbas neregių, kurie nemato, kas prieš juos stovi.

J. B. Smelstoriū.

Socialistai reikalauja darbo padalijimo, nes darbininkai per daug ju turi, o kapitalistai visai jo neturi.

Dibžioji Žmonijos Ideja.

Krutinė sujunda, kada lupos tarla
Tavo šventą vardą, o Laisvės Idėja!
Tau genjal po kojų garbės gėles berla,
Bet tau veidas spjaudyt drįsta niekadėjai.
J. B. S.

Mokslas — tai galybė! tai išdas! kartojame beveik kasdien, tarsi pasisakydami, jog jau pažinome tą didžiąją mokslo galybę. Tečiau visgi nedaugelis žmonių pagalvoja, kad juo daugiau žmonių mokslą pažino, juo ta mokslo galybė liekas didesnė, galingesnė, stebuklingesnė. Nes daugelis žmonių savo žinojimą slepia nuo kitų, lyg savmylis šikštuolis savo išdą, rodos, kad tas žinojimas ar mūsų mokslas būtų mūsų ypatiška nuosavybe, kurią patį sau susitvėrėmė be niekeno pagalbos ir niekam kitam mūsų moksląžinios dalis nepriklauso. Toks pasielgimas yra netik neteisingas, bet labai blėdingas. Toks pasielgimas nesutinka su tikrybe, kuri sako, jog mūsų moksląžinystė yra vaisium patirimo ir triūso visos pasaulio žmonijos, o todėl kiekvieno mūsų žinystė nėra mūsų asmenišką produktą ir negal buti slepiama nuo kitų, nes tas lyginasi vagystei. Jei kas turime žinią apie mokslą, tai turime ją dėlto, kad mums ją suteikė visa pasaulio žmonija, o todėl ir kiekvieno mūsų mokslas tai žmonijai priklauso. Kas įgijo mokslą ir to savo žinojimo neperduoda kitiems, tas yra žmonijos skriaudiku.

Tiesa, kad ne kiekvienas gavome lygią dalį mokslo, ne kiekvienas gavome bent raktą prie mokslo durų — pažinimą abecėlės,

ne kiekvienas galime suprasti, kad ir už pažinimą abecėlės lyginai visai žmonijai esame skolingi. Skolingi jai esame dar daugiau, kad pasinaudoję mokslo raktu abecėle, ėjome patį savo spėkomis atsidaryti sau mokslo duris bei atsidarėmė sau jas. Ir tokiose aplinkybėse neturime teisės sakyties, kad mokslą žinystę patį savo spėkomis igijome ir nereikalaujame niekam dėkingais būti, nes neturime užsimiršti, jog milijonai žmonių vargo, kad tą mokslą patirti ir sutverti prie jo kelius, kuriais kiekvienas mūs pasinaudoja. Taigi kiekvienas mes esame žmonijai skolingi, — kad net ir abecėlės nepažinotume, nes naudojamės mokslo vaisiais savo gyvenime, — ir privalome kiekvienas bent dalelę perduoti žmonijai, ką nuo jos esame paėmę. Nieks iš mūsų, kas tik jaučiasi teisingu, o ne niekadėju, negal pasakyti, kad nieko nežino ir todėl savo žinia negal pasidalyti su kitais, nes taip kalbėdamas pats sau meluotų. Tas, kurs mokslo neturi, žino ir mato, kaip mokslo žinojimas iškelia žmones, kaip juos naudingais žmonijai padaro, jeigu anie savo žinojimu dalijasi su žmonija; mato taipgi, kaip stipresni, bet neteisingi, susigrobę žmonijos triūso vaisių — mokslą, juo naudojami, nustumdami šalin tuos, kurie silpnesni ir daugiau mokslą žinystę negavo įgyti, dėlto turėjo likti vergais mokslo vagių. Kiekvienas mūsų mato kaip tie žmonijos patirimo ir triūso pasisavintojai viešpatauja ir skriaudžia tuos, kurie likosi pavergtais, dėlto kiekvienas žinome, kad tai yra baisi neteisybė, baisi skriauda, tai žmonijai, kuri mokslą sutvėrė. Ir tą bausią teisybę juo labiau atjaučiame ir žinome mes, kurie matome, jog mums prie pažinimo mokslo nėra kelio, nes esame nustumti į tamsos ir vergijos bedugnę.

Tas jautimas skriaudos ir neteisybės, tas žinojimas, kad esame apvargiami ir pavergti — sutvėrė Laisvės Idėją. Ją žinome, nes jos trokštame, jos laukiame, jos ilgimės, už ją kenčiame. Ji mums brangiausia!

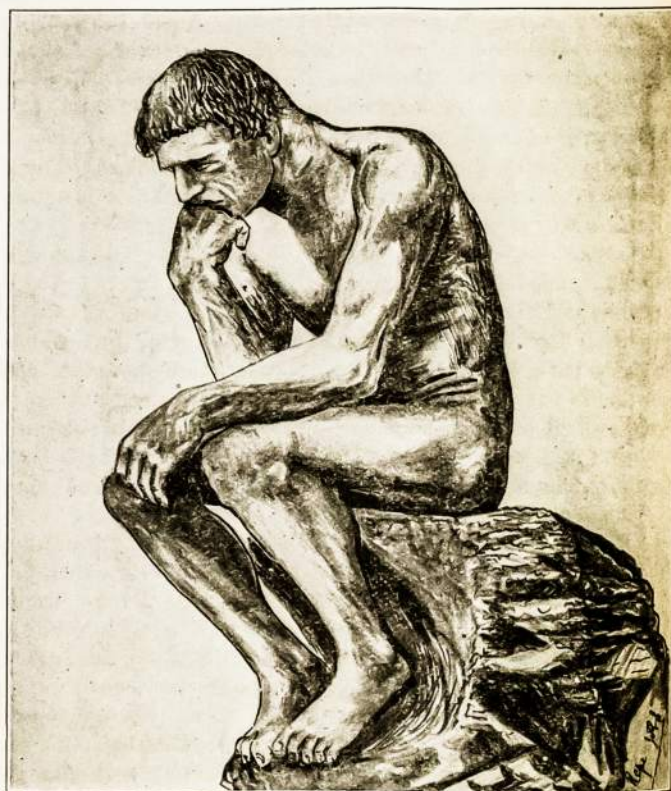
Menas, poezia, muzika, dailė, raštija ir filozofija pina grožės gėlių vainiką ir deda Laisvės Idėjai po kojų. Ją garbina mokslo genijai, ją atvaizdinti stengiasi artistai kalnu, plunksna, teptuvu, idant parodyti tamsą nustumtomis minioms Laisvės Idėjos grožį ir sukelti tų minių krutinėje meilę dėl jos, kad tos minios apgintų ją nuo niekadėjų, kurie išdrįsta tą žmonijos dievystę mindžioti ir jos veidan spjaudyti. Kiekvienas mūsų, kas žinome tą teisybę, kiekvienas, kas matome žmonijos triūso plėšikų niekšystę — išniekinimą ir varžymą Laisvės, kiekvienas privalome tą žinią perduoti tiems, kurie ir to nežino; kiekvienas, kas žinome, kad Laisvė yra brangi ir šventa plačioms minioms, ir kad tą Laisvę išniekina tik nedidelis viešpataujančiųjų skaičius, privalome ta savo žinia pasidalyti su kitais, idant susitarti toms plačioms pavergtomis minioms ir bendromis spėkomis apginti nuo niekadėjų Laisvę, kuri kuoplačiausiai išplės kelius prie mokslo visiems, kas tik trokšta naudotis mokslo vaisių tveriamomis laimėmis ir džiaugsmis.

Minčia tos plačiųjų minių sutarties — yra Socijalizmas. Tik jis, tik ta plačiųjų minių sutartis gali išgelbėti žmonijai Laisvę, kuri šaukia: «*Visų šalių darbininkai vienykitės!*»

Nuleisk savo sunkų kujį, nusišluostyk prakaitą ir pažvelgk į savo triūso vaisius, ir pasižiūrėk į savo padėjimą. Darbas yra pareiga kiekvieno žmogaus. Kiekvienas turi dirbti, kas pajiegia, o kas nedirba netur teisės naudotis triūso vaisiais. Ar tu, darbininke, nenusikalsti prieš žmoniją, atiduodamas savo triūso vaisius ne tiems, kurie užsipelno dalydamiesi su tavim savo triūso vaisiais, bet tiems, kurie tik kitų triūso vaisius susigrobia, patį nieko žmonijai neduodami. Ar daleistina tau, darbininke, — sutvertojau pasaulio galybės, pamate mokslo ir kultūros — nešioti išniekinančius tavo žmogišką vertybę vergijos pančius! Ne! tau tas nedaileistina! Tu privalai išgirsti idėjos šauksmą: «galas skurdui ir vergijai! tegyvuoja laimė ir laisvė!» Taip tau šaukia plačiųjų minių sutarties idėja — Socijalizmas! Tą šauksmą išgirdęs privalai jį perduoti kitiems, kurie dar negirdi, kad plačiosios darbininkiškos minios sutarties suvienytos į vieną galingą milžiną apgintų Laisvės Idėją nuo niekadėjų. Tavo pareiga yra plėtoti Socijalizmą,

kad tasai atidarytų plačiausius liuosus kelius prie mokslo visiems, padarytų mokslą žinystę bendra nuosavybe visų ir sutvertų visiems dirbantiems rojų ant žemės.

J. B. Smelstorius.

Pagal stovylą "Le Penseur" (mąstytojas) Paryžiu.

NUBUSK, SUKRUSK!

SVINTA!... Kelk, atmerk akis,
Nubusk, sukrušk, pasiraivyk!
Sloga nuo tavęs nukris...
Išeik iš tos bakužės!

Kaip čia gražu... Pasižvalgyk!—
Tai Pirmoji Gegužės!

Mirtis tykoja lindynėj,
Badas išliesia nagus...
Tu miršti alkio kankynėj,
O kur prakaito vaisius?...

Švinta!... Kelk, atmerk akis,
Nubusk, sukrušk, pasiraivyk!
Sloga nuo tavęs nukris...
Išeik iš tos bakužės!

Kaip čia gražus... Pasižvalgyk!—
Tai Pirmoji Gegužės!

Saulės spinduliuos ateina
Atgimimo jau diena,
Jai dainuoja meilės dainą
Visa gyvoji ganta...

Švinta!... Kelk, atmerk akis,
Nubusk, sukrušk, pasiraivyk!
Sloga nuo tavęs nukris...
Išeik iš tos bakužės!
Kaip čia gražu!... Pasižvalgyk!
Tai Pirmoji Gegužės!

*Mintos renkas, ginkluotos
Plunksna, kaju, teptuvu,
Telkiasi rankos gisluotos
Būvi stumt nauju keliu.*

*Švinta!... Kelk, atmerk akis,
Nubusk, sukrusk, pasiraivyk!*

Sloga nuo tavęs nukris...

Išeik iš tos bakužės!

Kaip čia gražu!... Pasižvalgyk!

Tai Pirmoji Gegužės!

*Tavęs laukia, o tu miegi,
Apsiaustas maro tamsos!
Eik čia į Brolystės glėbį
Jau gana tavo kančios!*

*Švinta!... Kelk, atmerk akis,
Nubusk, sukrusk, pasiraivyk!*

Sloga nuo tavęs nukris ..

Išeik iš tos bakužės!

Kaip čia gražu!... Pasižvalgyk!

Tai Pirmoji Gegužės!

J. B. S.

Žuvusiems už Laisvę Draugams.

Garbė jums, garbė jums, Laisvės karžygiai. Garbė jums kovotojai už Laisvę ir Tiesą. Garbė jums visiems, kurie dėl vargdienių laisvės kritote kovoj, kad aptemdintai miniai parodyt kelią prie šviesos ir teisybės. Garbė jums, kurie kentėjote ir žuvote kalėjimuose, idant sutraukti vergijos retėžius ant rankų vargdienių. Garbė jums pašventintojai Tiesos savo krauju.

Jūs užmigote, bet jūsų dvasia gyvena su mumis, džiaugiasi mūsų nubudimu, šaukia ji mumis: Ei, brangūs broliai ir sesutės, imkite pašventintą mūsų krauju Vėliavą, eikite kelti iš miego miegančius brolius ir seseris vargdienius, te jūsų šauksmas nenuti-la tik apima visą vargdienių minią ir sukelia ją kovon už Laisvę, Lygybę ir Tiesą visiems.*)

Anelė Pieteriūtė.

Darbininkai šiandien tik mažu pirštu kliudo kapitalistus, o jau tiek daug riksmo! Kas bus, kaip paims visa ranka? Visi tie rėksniai nuolakiai nutils.

Galinga yra teismo ranka, kada pasigauna silpnąjį skurdžių.

Pirmoji Gegužies.

Šilta diena, didis tvankas,	Arčiau žiūrim.... o-gi širdis!
Darbininkai būriais renkas	Marsalietės maršas girdis!....
Švęsti Pirmos Gegužės —	Ir raudona vėliava
Jie čia daug ką apkalbės.	Štai iškelta čia, ana!
Kas ten girdis? lyg užimas,	Vyrai, moters eilioms eina,
Lyg ir dainos, ar jaunimas?	Kaip karžygiai kad į vainą;
Ir ore lyg kas mosuoja —	Dainos aidas čia skambės,
Randons ženklas plėvėsuoja.	Prie Pirmosios Gegužės.

*Ir mėš draugai Lietuvos,
Kilkim, eikim prie kovos,
Ten, kur ženklas tas spindės —
Švęskim Pirmą Gegužės!*

A-lis.

DAILE IR SOCIJALIZMAS.

Kapitalizmo sistemos apginėjai užmeta socializmui buk silpnas asmenišką iniciatyvą arba, kad atima ypatai teisę daryti savarankiškus sumanymus; despotiškiausiai «duondavių» vardan individuališkos laisvės kovoja prieš socializmą; visai neįstabu, kad nieko apie dailę nenusimanantis buržujus stoja apginime artistų, kuriuos butent «tamsiosios masos», bendralaikiai «barbarai socialistai» savo mokslu nori išnaikinti. Tečiau ne vien tik panašus žmonės užmeta tokias nesąmones, buk socializmas kėsina išnaikinti dailę. Atsiranda ir gilių mąstytojų tarpe ypatos, ką panašiai mano, pav. A. Fouillee taipgi nuogandauja apie likimą poetų, artistų ir mąstytojų socialistų materialistiškoj visuomenėj, kur idealizmas pranyksta. Klausia ar tik tie poetai, artistai, dailininkai vietoje laurų vainiko negaus atlyginime išvaramą iš socialistiškos Republikos kaip «drumstytojai ramybės»? Jeigu visuomenė pasigailėtų jų, tai visgi koku budu socialistiška visuomenė suorganizuos filozofiską darbą, kuris tyrinėja pirmpradinius pamatus ir galutinąjį buvio tikslą, neišskiriant iš to nedaleistinus dalykus. Ar galima bus administracijos keliu sureguliuoti mokslinį darbą, paskiriant tam 8 valandų triuso laiką, įsakant Viktorui Hugo turėti poetišką įkvėpimą 7 valandoj ryte ir pertraukti jį dešimtoj valandoj dienos? Koku budu bus apkainuojamas tas darbas? Genijališko žmogaus mintis ekonomiškai apkainuoties nesiduoda. Kuomet Galilėjus atidenginėjo Jupiterio satelitus, ar socialistiška administracija butų galėjusi dasiprotėti, jog satelitai galėsią patarnauti prie sutaisymo žemlapių ir apsaugojimo laivų nuo susidauzymo į povandenines uolas? Liuosas laikas, net dykaduoniamas, taip neapkenčiami (pas kitus) raudarbiams, apart blogųjų pusių, turi ir gerasias, nešančias naudą ir darančias tas neapkenčiamas ypatybes butinumu. Jeigu visi butų artojais, kalvais bei dailydėmis, nebutų tų svajotojų, — įtariamųjų dykaduonių, kurių vardai Sokratai, Archimendesai, Laplace'ai, arba Dant'ai, Šekspyrai bei Lamartine'ai». Žodžiu sakant, sulyg mūsų viršminto autoriaus manymo, socialistiška visuomenė, užsiėmusi vien kopustų ar bulvių sodinimu, visai neatkreipsianti savo atydos į rožių auginimą. Materialinė produkujeja prarysianti visas genijaus spėkas. Kiekvienas toj visuomenėj turėsią viska reikalingą, bet nieks nieko nereikalingo, nes tai perteklius ir bereikalingas triuso sueikvojimas. Tuo tarpu turtingųjų perteklius tik ir leidžia artistams gyvuoti: įeigos be triuso duoda laisvas valandas poetams, o todėl panaikinti kapitalizmo sistemą, vistiek kaip ir aprubežiuoti ateities etiką, darant ją plokščiu valdiškuoju menu.

Idant į tuos užmetimus atsakyti, visupirma reikia prašalintį principijališką nesusipratimą. Visi socialistai, net uoliausi materialistai sutinka su Fouillee linkui tos teisybės, kuri yra abelna, nes matoma, jog «despotiškasis socializmas,» kuris mėgintų suorganizuoti ekonomiškai ar administratyviškai peoto darbą, kaip kad fiziškąjį, sustabdytų versmę visokių išradimų ir progreso, neišskiriant ir ekonominio vystymosi progreso. Gaila tik, kad Fouillee nenori pripažinti, jog ta nepamatuota mintis nepalietė dar jokio socialistiško teoretiko smegenis. Nuogandaujantieji apie dailės nelaimingą likimą socialistų materialistiškoj visuomenėj, tegul nemano, jog ateities Viktorai Hugai turės klausyti ir pildyti fabrikinius reguliamus; Šekspyrai nereikalaus tvirti teatrėlius mari-

*) Meldžiu: «Kovos» redakcijos» patalpinti ši mano rašinėjį į «Kovos» gegužinį numerį. Esu maža mergaitė ir dar negaliu ko geresnio paaukauti, meldžiu nepanikinti ir ta mano auka. Anelė Pieteriūtė.

ninkams, kad ten statyti ant scenos savo veikalus, kad užsipelnytų sau skurdų pragyvenimą. Visa socializmo mokslo programa leidžia tikėti, jog socialistiškame visuomenės surėdyme astronomai, matematikai, filozofai ir poetai nereikalauja nuogandaut kalėjimų ir degančių laužų kaip Galilėjai, nebus žudomi kaip Archimedesai, nebus nuuodijami kaip Sokratai, nebus išstremiami iš gimtinių kaip Dantai, nebus džiovos ir skurdo pačioje spėjoje išmarinami kaip šimtai ir tūkstančiai poetų ir artistų šiandien išnaikinama. Ir ištikrųjų, kad rimčiau atsakyti į minėtus užmetinėjimus nereikalingas yra net toks filozofiškas protas, kaip kad Fouillee, kad pertikrinti «atkakliausius» kolektivistus, joguei dailė ir filozofija neapkenčia įsakymo, reikalauja pilnos laisvės. Svarbiausias klausimas ar filozofai, poetai ir visi tie, kurie atsiduoda beinteresiems teoretiškiems darbams, socialistiškoje visuomenėje turės tiek laisvės, kiek šiandieniniame surėdyme jie jos turi? Visupirma kiekvienas pripažinti turime, kad jeigu yra koks-nors centras nepritaikomas prie liusojo išsivystymo dailės ir filozofiškos spekuliacijos, tai tuo centru, beabėjonės, yra miestiškoji visuomenė, kuriai augščiausiu idealu ir siekiu yra mintis, vedanti prie piniginio pasipelnymo. Bet jeigu dailė, nežiūrint į tą viską, žydi ant praeities griuvėsių ir ant netvirtos pagrindos dabarties, užverstos skeveldromis ir materijalais nepilnų veikalų, nuo kurių viršunių, ateities saule apšviestų, matoma jau ateitis, tai tas veikiasi delto, kad dailės veržimasis yra taip būtinu kaip dygimas augmens diego seno muro plyšiuose bei gatvių grendymo plaišose, kur patol auga, kol nederlingos dirvos maitinami. Tą patį galima sakyti ir apie filozofišką produkciją, ant kurios taip fatališkai atsimuša neatsakančios sąlygos, kuriuose atsibūna.

Žmonijos didžiumai, net ir buržuazijos vadovams, estetiškas priimamas yra tiktai žaislu. Anot Spencerio, išimėgimas skambėjimu ir parvose, arba net delikatiškuose kvapsniuose atsiranda iš paprasto lavinimos, paprasto žaidimo duotojo organo dėl matomos naudos; tokiu būdu estetika gauna ką tokio iš dykavimo kontempilacijos, darosi lyg kad bereikalingu smagumynu. Ir ištikrųjų visuomeniškame surėdyme, kur didelė didžiūma priversti aukauti savo spēkas ir gabumus dėl užsipelnijimo kasdieninės duonos, tas «bereikalingas smagumynas» liekasi privilegija tik didelės mažumos žmonių.

Šiandien beveik tik buržuazija, arba tik maža jos dalis, kuri užsiima kuo kitu, nevien tik mąstymu, kaip išspausť iš proletarija antprodukcija, gal rūpinties daile ir ja naudoties dėl bergždžio smagumo. Jeigu sakyti apie pasismagavimus, kuriuos jau šian dien visuomenė duoda visiems, bet kuriais didelė didžiūma rankdarbių netur progos ir galės naudoties, galima sakyti, jog tais *visais* yra išskirtinai tik buržuazija, turtingoji klesa, turinti laiką ir būdą, reikalingą dėl pasinaudojimo iš knygynų ir teatrų, ypač dėl pirkimos knygų, stovylių, paveikslų ir kitų vertybių, šiandien dar apmainomų ant duonos. Ačiū tam dalykų stoviui, ačiū tam protiniam ir materijaliniam monopoliui, tik buržuazija turi galę diktuoti savo mėgimą ir reikalavimą artistams, ar tai per tarpininkystę valstybės, ar tai tiesioginiai, kad anie, pakakindami diktuojančiųjų mėgimus ir norus, gautų progą apsiginti nuo badinės mirties.

Tie faktai mums parodo minties siaurumą arba neregystę tų visų, kurie nuogandauja apie dailės nupuolimą socialistiškame surėdyme, kur dailės reikalauja ne maža dalelė, turinti galę prie jos prieiti, bet visa visuomenė, turinti laisvę lavinti savo gabumus dėl pakelimo dailės, kur nebus paniekinama beveik pas visus artistus esanti ypatybė: susitverti sau nepriklausomybę, kas yra taip nepatinkamu viešpatavimui buržuazijos ir jos idealams.

Delto šiandien vieni tų artistų tame buznazijos link dailės atsinešime randa pasipiktinimą, kurį tveria didieji veikalai, kaip antai: Balzac'o, rašančio «Comedie humaine,» kaip Flaubert'o, metančio panieką didvyriams 1848 metų, kaip Viktor Hugo, plakančio

antrą clesorystę, kaip Zola, apskelbiančio «Germinal». Kiti pasibjaurinę dabartim, slepiasi «bokšte balčiausiam» išimtinių poetų, ir sykiu su Malarmee apdainuoja latynų dekadencija, graibstydamiesi visų langų, kad nusikreipti šalin nuo gyvenimo, arba atskreipdami link praeities didžiuose krikščionybės amžiuose jieško įkvėpimų, kurių neranda dabartyje. Dar kiti — ir tų skaičius vis auga — jieško atsirėmimo proletarijato sielų, kadangi pastebi jo budimą, ir sykiu su Wagneriu perspėja svienytą dailės ir revoliucijos pergalę. Bet nors gražiais, kiltais gal būti jų veikalai, jie yra tik apreikštojai. Idant pražydetų nauja, plati ir didi, kaip pati žmonija, dailė, reikalinga žmonijai ramybė po sunkių kovų, reikalingas pasilsis po darbo, reikalingas svienijimas protų ir širdžių po neapsikentimų ir apnykimo.

Galime dar eiti toliau ir pasakyti, kad socialistišką surėdymą, prašalines klesines priešgynybes, panaikines taipgi elementariškas kliūtis, neleidžiančias pilnai išsiskleisti dvasiškam gyvenimui, — kaip antai skurdas ir įvairios rūšies priespauda — tik išliuosuos asmenį iš kasdieninių reikalų pančių ir duos progą pažinti estetiką, pamėgti dailę ir tik tuomet laisvas asmuo galės paklausti savęs: *kam jis laisvas?* Tik liusoje nuo pasibjaurėtinios kovos už egzistenciją visuomenę, kur ta kova iš žmogaus nedarys žvėries, kur nuvargintas protas automatiškai pasiliuosuos nuo irracionalių mislijimo ir jautimo formų, galės išsivystyti ir pražydeti pilnu žydėjimu substeliškiausios, delikatiškiausios dailės formos. Tuomet tik žmogus išgirs paslaptingiausį širdies taksėjimą, silpniau sį kveptelėjimą nesurealizuojamų savo troškimų, tuomet tik asmuo, turintis pilnai žydinčias savo pajautas ir mintis tikrai galės atjausti žmogišką tragediją — mirties, senatvės, meilės ir nežinios. Bet tas iš jo negal padaryti pesimistą, nes laisvas, sveikas žmogus gal drąsiai gyventi ir drąsiai mirti, be baimės galės žiūrėti į veidą Tragedijos.

Jau šiandien žmogiška psicha renka elementus, iš kurių galės subudavoti Ateities Dailės Žinyčią.

J. B. S.

Pavasaris.

Šaltoji žiema praėjo,

Ir pavasaris atėjo.

Šviesi saulutė žibėjo,

Pievos maloniai žydėjo.

Žalieji medžiai kvepėjo,

Paukšteliai linksmai čiuobėjo,

Merginos rūtelę sėjo,

Artojai dirvas akėjo.

Visa gyvybė atgijo,

Jau šaltos žiemos nebijo,

Nes pavasaris atvyko,

Tik... vargai mūsų neišnyko!

A-lis.

Motinos širdis.

Kur tu dingai? Nebesulaukiu nuo tavęs jokios žinios. Kaip gavau atvirutę gruodžio mėnesį, kurioj man žadėjai tuoj ilgesnį laišką parašyti; tris jau mėnesiai praėjo, o aš to tavo laiško nesulaukiu. Laukiu nuo tavęs žinios, bet kaip nėra, taip nėra... Visokios mintys ateina į galvą: gal tu sergi ar kokia nelaimė atsitiko. Vis tik galėtumei man parašyti; jei pats negali, tai kito paprašyk, nors kelis žodžius man parašyk. Aš niekur negaliu nusiraminti, taip man rūpi, kad nepražutumei kur. Jei ir gyvas tebėsi, tai turbūt kas nors negero yra su tavim iš tokio tavo nerašymo niekur. Visi laukiamie ir visi neramūs, nesulaukdami jokios žinios. Vis tik reikėtų parašyti, negeldyti man širdies. Jei gyvas tebėsi — lik sveikas! O jei tavęs nebėra — gal kas nors iš tavo draugų duos man žinią. Kas tau pasidarė?..

A. Ž-tas

„Visi žmonės yra sutverti lygiai.“ *)

Pagal Victor L. Berger, parašė ŠPOKAS.

Garsusis Apreiškimas Savystovystės (Declaration of Independence) talpina savyje sekančią mintį: «Visi žmonės yra sutverti lygiai» (All men are created equal) ir apteikti nekurioms nepaveržiamoms teisėms, tarpe kurių yra gyvybė, liuosybė ir besistengimas pasiekti linksmybę.

Mums yra apreiškta, kad šios yra svarbiausios ir pamatinės teisės Amerikos valdžios.

«Visi žmonės yra sutverti lygiai». Tai ištikro puikus sakinytis ir gali būti teisingas, imant sykiu su nekurioms reikalaujamoms ypatybėmis.

Bet ar jie gyvena lygiai? Ar jie miršta lygiai?

Beturčio vaikas gema pašiurėj, tarp sielvarto ir skurdo, nelaisvės pančiuose pradiniuose momentuose. Jam yra trys prieš vieną sąlygos, kad jis negalės pergyventi pirmuosius metus. Nors ir išlaiko tą sunkenybę, bet sunkus gyvenimas jį laukia toliaus.

Ligų pavojai yra dešimtį kartų didesni, pagundymai linkui žmogžudysčių ir prostitucijos taip jau tukstantį kartų didesni, negu turčiaus vaikui.

Jeigu jis laimingai išlaiko visus tuos pavojus, tai jo nuobodus ir audringas gyvenimas užsibaigia ankstyva mirtimi, kuri tankiai yra palaikoma kaip dovana, nes išgelbsti nelaimingąjį nuo beturčių namo.

Paprastai biedinas žmogus mažai teturi reikalavimų link «daugaus». Jis gal priklausyti prie kokios nors bažnyčios, **) bet religija yra mažiau ar daugiau jam neprieinamas tavoras, per ką jis ir nevalioja nupirkti jo daug. Tai velnias su juomi ir aname sviete — sako kunigas.

«Visi žmonės yra sutverti lygiai!»

O kaip apie turčiaus vaiką! Apsuptas smagumais ir apsugojimais, kuriuos tėviška meilė ir pinigai gali parūpinti; jis auga smagumuose ir berūpestingume ir gauna geriausį apšvietimą. Jo gyvenimas — linksmybė, be įkyraus vienodumo darbe ir liuosybėje, naudoja tiek, kiek reikalinga dėl jo sveikatos.

Nors ir jaunystėje sugadintas per prabangų lėpumą arba ištvirkusį gyvenimą, jis gali gyventi iki pribrendimui, žilai senatvei, garbinamas kiekvieno kaip ramstys visuomenės. Jis apstingai apdovauoja labdaringas draugijas dėlto, kad tas suteiks galin gumą ir jis jausis kaip ir pusdievis. Apie tikėjimą — jis gali prisijungti bile prie kokios bažnyčios, arba kokia jam patinka ir gali pirkti tiek to tikėjimo, kiek tik jo šiandien randasi rykoj.

Kada jis miršta, tada gali pareikalauti rezervuotos sėdynės pirmoj eilėj, kur ketursparnis angelas gieda.

«Visi žmonės yra sutverti lygiai!»

Tai yra sakinytis, turėjęs svarbą savam laike, bet kuris dabar *perėjo melagystėn*. Priežastis? Kova už gyvavimą visai persikeitė nuo dienų Thomas Jefferson, Thomas Paine. ***) Viskas kas buvo reikalinga tose dienose, tai duoti progą individualui — pavieniui dėl jo naudos.

Šis kraštas nebuvo išsivystęs, kur buvo tukstančiai pasitaikymų — progų pasidaryti kiekvienam vertingą gyvenimą. *Iki 1860 m. šioj šalyj buvo tik du milijonieriai.*

*) Apreiškimas Savystovystės įvyko Liepos 4, 1776.

**) Milwaukee prie Mitchel ir Grove gatvių yra Šv. Stanislovo bažnyčia (lenku), kur neturintiems sėdynių (Sėdynė kaštuoja \$8.00 į metus) neleidžiama būti bažnyčioje, nors prie durių, taipgi reikia užmokėti 10 centų už peržengimą bažnyčios slenkstį. Buvo atsikimai, kad su policmonais išvydavo žmones.

***) Thomas Jefferson trečiasis prezidentas Amerikoje, 1743-1862. Autorius «Declaration of Independence» įvedėjas liuosos tikėjimo Virginijos valstijoje, taipgi įkurėjas Virginijos Universiteto. Thomas Paine — narys prisidėjęs įkurti «Declaration of Independence»; autorius kelių knygų ir rašėjas suharmonizuotojas Amerikos ir Prancuzijos revoliucijų 1737-1809.

Tose dienose, tai bent buvo prasmė toj frazjoj, «Visi žmonės yra sutverti lygiai». Po išsivystymui kapitalistiškos sistemos, su mašinomis ir gelžkeliais, mes turime kelius bilionierius, skaitlių milijonierių ir daugybę algos — vergų ir valkatų.

«KAS PASIDARĖ SU LYGYBE?»

Tiesa sakoma, kad mes esame «Visi lygūs tiesose» ir kad tvėrėjai — budavotojai «Declaration of Independence» turėjo tą omėnyje, rašydami tą frazją.

Bet ar mes esame lygūs tiesose?

Tūkstančiai tiesų užgirta per įstatymdavystes įvairiose valstybėse kiekvienam posėdyj, nekalbant apie Kongresą. Ten yra patviniai tiesų. Kiek iš tų visų yra apginančių biedinus, pavergtuosius, apleistuosius? Daugiausia iš jų. paprastai, užgirta dėl apginimo «nuosavybės», t. y. apginimui nuosavybės tų, kurie ją turi; apginimui gyvasties tų, kurie lošia svarbias roles šiandieninėj kapitalistiškoj sistemoj, ir kurios vertos (?) iš kapitalistiško atžvilgio.

Nėra apginimo nuosavybės tiems, kurie jos neturi. Tiesos sudarytos taip, kad apginti nuosavybių tiesas, prieš neturinčius nuosavybės.

Gyvastis anglekasio, kuris leidžias žemyn į žemės vidurius, kelis šimtus pėdų gilumo, už mažiau negu \$2.00 į dieną, arba gyvastis darbininko didelioj dirbtuvėj menkai apginama arba visai neapginama. Įstatas lygybės tiesose yra panašus visiems kitiems įstatams. Du vyrai su lygiais dideliais krapšais pinigų yra lygūs tiesose — kitaip jie nėra lygūs.

Narys Suvienytų Valstijų Senato atvirai pasididžiavo pereito rugpjūčio posėdyj, kad nė vienas žmogus su 10 milijonų dolerių ne sėdėjo kalėjime.

Iš kitos pusės, biedinas darbininkas, bevogdamas kelis kaulus Chicagos skerdyklose gavo 18 mėnesių kalėjimo.

Net ir mažuose dalykėliuose mes aiškiai turime klesinę valdžią. Tas aiškiai parodo neapginamais išvedžiojimais, kad už prasižengimą, prasikaltėlis turi užmokėti bausmę pinigais, *kas yra juoku turėti, bet neapsakomai sunku biedinam.*

Daleiskime gatve lyg vėjas lekia automobilius, grėsiantis pavojum vyrams, moterims, ir vaikams, nutvėrus jį (važiuotojį) užsi-moka bausmę \$ 10, 20, 25, tai tik juokai jam. Suvažinėjęs žmogus ar beatgaivis?

Kokia tad turi būt bausmė? Ar čion yra lygybė?

Paimkime kitą subjektą.

Dalėiskime biedinas valkata — darbinininkas, nuliūdęs iš ne-pasisekimų, atrastas ant suoloelio sode bemiegant arba ant vežimo ulyčaitėj. Įstatymo akis greit jį suras, ir jis bus nuvilktas belangėn, o antryt teisman.

«Kodėl tu miegojai ulyčaitėj, arba ant suoloelio parke?» rūščiai teisėjas užklausia; «kodėl tu nenuėjai viešbutyn arba į nakvynės namus?»

«Aš neturėjau pinigų, Jūsų garbė», atsako valkata.

«Kaip, neturi pinigų užmokėti už nakvynę! Ir guli ulyčaitėj — tai yra aiškus ištvirkėlio pasielgimas. Reiškia gauni bausmę \$10.00 ir iškaščiau apmokėti.»

«Bet, Jūsų garbė, jei aš bučiau \$10 00 ir iškaščius turėjęs, aš nebučiau ulyčaitėje gulėjęs», šnibždės valkata.

«Tas tai ir yra — jūs neturite pinigų, jūs — valkata. Jūs eisi-te į pataisos namus ant 30 dienų — ir jeigu dar pasakysi žodį, aš uždarysiu ant 90 dienų. Jūs, matomai, neturite jokio supratimo apie savyšalpą. Jūs — kriminalistas pagal įstatus.»

Ir taip jis eina į pataisos namus.

Tai tokia yra lygybės tiesose!

Biedinas valkata, gulint ulyčaitėje, nieko nenuskriaudė, bet kapitalistiškoji draugija turi blogą sąžinę ir neužsitiki biedinam valkatai be pinigų.

Kas yra atsakomybėje už jo padėjimą?

Tiesų apginamas gelžies trustas, cukraus trustas, mėsos trustas aliejaus trustas ir daug kitų, apvagia žmones ant daug milijonų dolerių kas metai.

Istatų apginami kapitalistai dėl savyšalpos gal išnaudoti moteris ir vaikus, kurie savo prakaitu ir krauju kala dolerius kapitalistiškos sistemos, bet tas įstatymų leidžiama, — kadangi reikiama gyvybę, liuosybę ir besistengimą pasiekti linksmybę kapitalistų klesai. Tiesa, žmonės čion pamažėliais pradeda susiprasti. Frazų reikšmė pasirodo pasibaisėtina. Minios yra gimusios su tikslu, dėl sutvėrimo pakaktinai turtų cukraus karaliams, gelžkelio karaliams, mėsos karaliams etc., kad pirkties europiškų princus, lordus savo dukterims.

Kaip ten nebūtų vienok «visi žmonės yra sutverti lygiai».

Ir tie, kurie yra darbštūs, bus turtingais, kol jie yra ant žemės, ir jie gali eiti dangun numirę!

Taigi pradėkim melstis!

Tokia tai logika — kapitalizmo.

GAMTIŠKOJI GYVYBE.

(Psichologiški trupinėliai).

KUOMET giedri mėlyna padangė, šiltas švelnus vėjalis iš palengvo pukšuoja; kuomet skaisai saulutė savo maloniais spinduliais gaivina visą gamtą; kuomet gera, širdinga, atvira ir jautri mergelė, atjaučia kito sielai, idėjoms ir jausmams, ir kuomet... susitikus su ja, duodant ranką, sužaibuoja akis, o jos veidas nutvieskia kaip liepsna raudoniui... — Tuomet žmogus jaučiasi laimingu.

* * *

Jos pilva, graži krutinė, augštai kilnojosi nuo kvėpavimo... Taip jai buvo gerai, taip liuosa čionai ir mintis lyg pavasario Gežužinis sapnas, skraidė apie ją.

Ji sedėjo, nejudėjo, ar ji mąstė? — pati nežinojo.

Tik štai netikėtai, kas — šust! iš po šono ir ji glėbyje...

— Na, mergytė, ar nebijai lietaus!...

Ji kruptelėjo.

— Ai!... Kaip išgązdinai!...

Tat buvo jis.

Viskas buvo taip netikėtai, kad išpradžių ji mažai ką tesu prato. Dabar širdis tvaksėjo, jautė, kad čia jos brangusis taip arti, ką tai tyliai šnabžda į ausį ir glaudžia ją prie savęs...

Ji, švelniai, stengėsi išsiliuosuoti ir atsitrakti nuo jo karštos krūtinės, bet darė tai taip netvirtai, užžavėta kokia tai galinga spēka.

— Leisk... Tamista... — tarė ji.

— Et, bobiškas paprotys! Kur dabar eisi per lietu. Štai žiponas, slinkis arčiau, juk sulysi.

Ir jis apsupo ją savo žiponu.

Ji ir jis, apsupti vienu žiponu ir giliai pasislėpę į šieno kupetį nuo lietaus, glaudėsi vis arčiau viens prie kito. Jų lupos susiliejo vieną ilgą, ilgą bučkį. Ji, apie viską, kas pasaulyje, užmiršo šiovalandoje. Jis tik jautė ugnį, tos, taip karštos jos krūtinės....

* * *

Kambarys švarus, linksmas, daug saulės, daug oro. Jei tu dar butum — nieko daugiau nereikėtų.

* * *

Didžiausia linksmybė budavo klausyti jos balso, žiūrėti jai į neišpasakytai gražias akeles, paimti už rankelės, dainuoti dainelės... Bet... dabar jau viskas susikulė į aštrias uolas ir... o! skaudu... «Ji» tyli.

* * *

Rytas. Ant mėlynos padangės jau žiba aušrinė. Kyla nuo pievų ūkai. Paukščiai skardžiai dainuoja rytinę giesmę, tekančios saulės giesmę... Aš klausaus, bet... tavęs čia nėra.

* * *

Naktis buvo taip šviesi nuo mėnulio šviesos. Žvaigždės mirkčiojo ant blaivaus dangaus... Visas apielinkis miegojo. Buvo tylu. Tik keli augšti rimojantys topeliai sergėjo baltai apšviestus namus. Nė jokio garso niekur... Ji skubiai ėjo klevais apsodintu takeliu. Kokia ji dabar graži. Jos akis, tos didžios akis, buvo pilnos gyvumo ir reikšmės. Ilgi, palaidi plaukai nuo greito ėjimo plevėsavo ore. Jos krutinė, pilna jaunos meilės, nerimavo. Ji išėjo iš po klevų pauksnio ir pasuko į žalią pievelę. Mėnulis apšvietė ją visą ir darė dar gražesne — tartum kūdikio sapnas.

Švelnutis šiltas vėjalis, paglostęs jos plaukus, nubučiaęs jos veidą, nulėkė šiuršėdamas lapus, tolyn, į laukus, į girias...

Ji įėjo per duris, apsidairė, jo nebuvo. «Turbut pamigo pavargęs»... Ji palipo ant šieno, ten viename kampe buvo girdė stiprus knarkimas. Ji prisitartinė. Jis taip saldžiai miegojo. Ji klupodama, pasirėmusi ant rankų, įdomiai žiūrėjo į jį, visą apšviestą mėnulio spinduliu, kurių srove skverbėsi pro platų sienos plyšį.

«Nežadinsiu... Pavargo... O vis aš kalta»... Ir ji ilgai į jį žiūrėjo, negalėdama atsitraukti nuo brangaus jai reginio. Jai buvo gerai. Visur taip ramu. Niekas nekliudė jai gerėtis juomi. Ji švelniai glostė jo plaukus, tuos gelsvus, garbanuotus, išsidraikiusius plaukus...

Tyli naktis... Graži naktis...

* * *

Aš jau seniai laukiau tavęs. Apsikabino. Koks stiprus, jautrus apsikabinimas! Kaip gerai! Pasidarė taip malonu ir ramu.

— Taip ilgai neatėjai. Aš kentėjau viena! Kaip sunku, neišpasakytai sunku būti vienai, visuomet vienai. Dabar tu su manim, tu mano gerasis drauge.....

— Mano siela niekuomet nepersiskytė su tavim. Mintis visuomet buvo apie tave..... O, kaip suprantama ir artima tu man, brangioji.

Jis paėmęs jos ranką gražiai dainuoja apie laimę visuomet būti su ja.

Koks liudnumas — atsiminimai. O dabar su tavim, lengva ir atsiminti. Žiurėk, kiek daug linksmybės visoj gamtoj! Kaip aš galėjau manyti, kad gyvenimas — tai kentėjimas, kuomet gyvenimas tokia laime. Kodėl pas tave akįse ašaro? Ko tu verki?

— Iš džiaugsmo ir laimės.....

A. Ž—tas

Kad kapitalistas džiaugiasi gerbūviu, darbininkas sielvaltauja skurdo ir bedarbės naguose.

Tūkstančius žmonių galima rasti prieglaudose namuose ir matyti gatvėse išmaldų prašant, todėl kad spjaudė ant socializmo, reikalaujančio panaikinimo privatiškos nuosavybės.

JJeigu šalies turtai būtų turtais visų šalies gyventojų, niekam nereikėtų senatvės sulaukus kankintis prieglaudose namuose, nė šliaužios pračiviam po kojų, kad išmelt nuo jų pašelpos skatikėlį.

GEGUŽINES ATSIMINIMAI.

Stiebiusi, lipu, pasiremiau ant lango... tyku. Tik ankstybas žvirblis purpsi nuo rasos sušlapusiais sparnais, šokinėdamas po drėgnas šakeles ryto šokį. Serbentos plačiai išskėtę ziedus siunčia per langą gaivinantį kvapsnį; kiti žolynai apsirėdę sidabriniais ryto rasos lašais, tarsi ašaromis, skęčia bumburus ir sulieja visi vieną neapsakomą kvapsnį, atneštą pavasario srovės.

Žiuriu toliaus. Tyku. Padangėje plauko tamsiai rausvi debesys— ten toli už miško, kur nusileidęs, tarsi atsirėmęs dangaus pakraštys į užsibaigiantį kraštą žemės, jau dengiasi aiškesnia ryto šviesa; jau ir vieversys pakilęs kur tai nuo sėjimų ir traukia rytinę dainele.

Čia pat, kyla ukai nuo lygiai gulinčių pievų, kildami kur tai į augštas padanges, pamazėliu nyksta; čia pat netoli guli tykus išsivingiavęs ežeras, apsiaustas kalnų viršūnėmis; čia pat, anoj pusėj stovi išsilankstęs miškas, tai vienas medžių viršunes pakėlęs aukščiau, kitas žemiau palikęs, lyg to ji kupstuota pieva butų užaugusi augščiau miško. Ir tas tykus ežeras, tykiai stovėdamas, ten savo gilumoj rodo tą augštą padangę su plačiausiais ir tą šale gulintį išsilankščiusį mišką.

O kas ten!— tai Ignų dėdė, tas žuvų žvejotojas, čiuožia savo valteleje paviršium vandenio, sujudina vandenį— visas toli juda ir tarsi, gilyn neria su gražiu gamtos paveiklu, kuris gimdo tiek daug svajonių ir pas tą, kuris nemoka svajoti, nemoka suprasti...

Girdžiu jau teta Marė kelia vaikus ginti bandą. Rytas jau blavosi. Vaikai turi anksti atsikelti ir pirmiausia išgirsti gegutės kukavimą, tai gal jų vargelių apdainavimą, o prie to turi ir pinigų prie savęs turėti, nes jeigu biedną pasveikįs ta didžioji viešnia, tai ir turėsi būti visą metą biednas.

Bėgu... bėgu pas mamą atsiimti padėtų pinigų. Jau tuoj kukuos— reikia laikyti pinigus prie savęs. Ale mama atsako:

— Pinigus jau andai perdaviai tevui; atsiėmiai nuo manęs, ar neatsimeni?

— O kur tėvas?

— Išėjo... Seniai jau išėjo laukų sėti.

— Tai kaip?...

Ir nelaimė. Prašau pas mamą— neduoda. Tėvas toli, pakol nueisiu ir kukavimą išgirsiu...

Bėda. Dabar busiu biednas, biednas per metus. Vėl svajonės kyla. O kiek daug tų biednų... Atlėks toji gegutė, neturi pinigų, tai ir neturėsi visą metą. Taip, metai, metų ir visas amžis. Net klausiu mamos:

— Mama, sakau,— kodėl taip daug žmonių biednų, ar užtai, kad jie vis neturi pinigų, kaip užkukuoja gegutė?

— Durneli.— visi negali būti bagoti. O kas paskui laukus dirbtų, jei turėtų visi dvarus ir pinigus. Reikia vieniems būti bagotiems, o kitiems ne.

— Mama,— ir vėl klausiu— o kas ponams davė dva-

rus?

— Jie jau seniai turi. Gal dievas davė...

— Tai kad kitiems duotų nors pinigų, dievas, a?

— Dievas nenori visiems duoti pinigų, paskui jo neklausytų, nepoteriautų— va, kaip tie ponai visai mažai dirba ir nepoteriauja. Jis nori turėti gerus žmones, biednus, kurie jo klausytų.

— Tai ponai ir bagoti— dievo neklauso, a?...

*

Jau pakilęs rytas. Saulė iškilusi iš už miško, apsupo žemę rausvais rytiniais spinduliais, džiovino žibančią rytinę rasą, ore įvairių paukštelių balsai susilieję į vieną ošiančią melodiją, apsupa plačius laukus. Visas rytas apsiaučia žvavia, tarsi pakilusia poezijos srove...

Tik ten už kalno, ten pagiryj, palei pono Jaskowskio dvarą, girdisi tylus niuniavimas, barimas ant lėto jaučio žengimo, verčiant juodą žemę. Kitur už pakalnės sustoja. Petras įbėga pasidalinti įspudžiais ir naujomis žiniomis. Jie visi gali taip skaityti kaip Petras, tad Petras skaito: «šventė, Gegužės šventė!»— visus žingeidumas patraukė, visi nori išgirsti. Petras skaito apie vienybę, tiesas, apsiginimą nuo darbdavių skriaudos, kovojimą, susipratimą ir tt.. Tuojaus jie visi išgirsta prižiūrėtojus pludimą. Ir vėl dirba, vėl vėlka prirakytą jungą...

Gal nuo gegužinio ryto suskambės platūs laukai linksmomis dainomis, iškilusioms iš tų krutinių, kurios dainuoja išdėstydamos vargelius, jaunystės svajonių metelius, jieško užuojautos, susiramino, ir matydamos aplinkui tik vargelius, kryželius, dargi nesuprasdamos, kas tam yra kaltas. Tie statūs kalneliai buna apvaikščioti, kartu ir aplaistyti prakaitu to, kuris gauna duonos— vienos sausos duonos. Dėl jos tik...

Palei mus pačius, lyg didelis mums tankiai nemotomas rubežius,— žengti per jį, bet... Reikia matyti. Taip čia. Ne visiems lygiai bus malonus gegužinis rytas, nevisiems... Nevisur saulutė įleis šviesius spindulius— jų dar ten neįleis augštos sienos, geležiniai lankai,— ten neįeis to ryto malonumai— Bet kodėl?...

II

Gyvenam viename iš didžiųjų miestų, daugeliui žinomo kaipo centras grožės, daile turtingas, apart to, visas pusėtinai išpuoštas. Čia taipgi galima pavadinti ir centru nekurių išdirbysčių ir kitų pervedamų dalykų, reikelingų žmonių judančiame gyvenime.

Taip sakant, čia centras, iš kur plaukia į apilinkės gyventojus ir kitas vietas puikūs pagaminti daiktai. Žodžiu sakant, jeigu dar pridėsime visų miesto žmonių kultūrą, tai vieta ne yra paprasta. Čia kiekvienam yra proga apsišviesti, nes laikraščiai ir tam-tikri žurnalai atspaudžia kasnedėlia rytiniuose numeruose daugybę paveikslų ir apysakų, apie sensacijiškus atsitikimus ir t. p. Pagaliaus tilpsta straipsniai, aprašanti kiekvieną žmogų, kuris tik gerai užmoka, išgirančio jo ypatybes, užsiėmimą, pamiliją ir tt.. Pagalios vėl gali-

ma gėrėtis moterų puikia fizionomija, kurių paveikslais šiame «kulturiniame» mieste visi laikraščiai yra užpildyti; žodžiu sakant, žmogus gali netik ką įgyti, bet net išstobulinti estetikos jausmus.

Arba jeigu paimsim teatrus, ar dailės vietas, kur nuo puikiausio teatro, kuriame vieno vakaro sėdynė lėšuoja apie \$4.00 ir pereiti iki paskučiausiam, kur sėdynė lėšuoja tik dešimt centų, tai da daugiau žmogus gali įgyti ir užganėdinti ypatingus jausmus; mat pirmiausia labai taikiai puikios moterįs gražiai šoka, prie to ir da daugiau kaip... O baigiant paskesniais, kur buva parodomi milijonierių šunų išlavinti gabumai. O jei perėjus valgyklas, kur miesto gyventojai savo sveikatą ir gyvybę užlaiko— o ypač pradėdant nuo augštesnės, kur už pietus mokama doleris, ir baigiant ant paskutinės, kur mokama tik penkiolika centų, tik žinoma, čia biskį purvo, biskį daugiau ko... Bet tai nieko, tai daug ką galima būtų pasakyti apie šią turtingą pilį. Bet tiek—to, užteks.

Ir čia gegužinė, tik kitokia. Netoks rytas. Kiek atsiminimas gimdo puikių svajonių tos gegužinės, kuri su kukliškais prietaisais buvo žinoma kaip gegužinė. Bet čia liko aiški, turinti savo didelę prasmę ir idėją ateities žmonijos. Čia nebevasario malonų balsai, bet nenuitylantis triukšmas, ir vietoje plaukiančių debesų, tamsi surukusi pagangė.

Idėjos prietikiškai surišti su istorijos atsitikimais, duoda pilną prasmę tai šventei žmonijos judėjime. Ją švenčia toji puslėta ranka, numesdama savo nuolatinį darbą, jungia spēkas tolimesniai, pasekmingesniai kovai už pilną laisvę žmonijos. Praeis laikai, ir žmonija stos ant tikro kulturiško plėtojimosi kelio, sunaikinusi sudarkytus kultūros pasaulio pamatus, sutvers galingą, tvirtą ir tobulą žmoniją!

Tik tegul plačiosios minios supranta tą idėjos šventės prasmę, teremia pirnyneigą.

Dusininkų Jonas. R. R.

Atminimai Pirmos Gegužės.

Saulutė pakilo, sutirpo ledai,
Pavasaris mielas prašvito;
Aplinkui žaliuoja, suskambo balsai,
Pasaulis aplinkui prakvipo.
Įvairūs medeliai praskleidė lapus,
Ir sodnai žydėti pradėjo,
Antai ir artojai jau aria laukus,
Jau sėtie sėjikai išėjo.
Ir jaunos mergelės darželį dabina,
Ir sėja bijunus, rūtas,
Savo birbynę piemenuks mėgina...
Moters matuoja struogas...

Ir skriažiamieji įvairių tautų,
Sukruto prie darbo teisingo;
Pradžiugo sulaukę šiltesnių dienų
Ir Pirmos Gegužės garsingos.

Jie laisvės vėliuką iškėlė augštai,
Ir giesmę užtraukė trenksmingai,
Jau būrių—būrelių maršuoja antai,
Apvaikščioja šventę džiaugsmingai.
Net sostai galingi pradėjo drebėti!
Pabugo ir žiaurus valdonai,
Ir bokštai tamsybės priversti virpėti,
Jau šmėklos tamsybės — ne ponai!...

Apykusios dvasios pradėjo krutėti,
Sušnuko: drebėkit tyronai!
Per ilgus mėš amžius turėjom kentėti,
Bet galas jums nuožmųs valdonai!

Tad šveskime Pirmą Gegužę visi,
Vienatinę šventę vargdienių;
Temato tyronai, kaip minia plati,
Jau renkas aplinkui Bastilijos sienų...

B. Šidiškis.

J. B. SMELSTORIUS.

J. Stasiulevičius, R. R.

ATSIMINIMU VAIZDELIAI.

...Tyki, apmirusi širdis
Jaunoj krutinėj pasiliko,
Nes ją užnuodijo tulžis,
Kuri valstais jai būt sutiko.

— Kuomet pirmu kartu mėš susijome, aš jaučiausi
taip nedrąsi... — tarė mergina į vaikina.

Jiedu sėdėjo ant laiptų jau susenusių gonkų, kurių
nuo ryt—pietų šalies dengė lapotas medelis. Buvo giedra naktis

Aplink viešpatavo tylą, tik kartkartkarčiais pustelėjus švelniam vėjaliui, medelio lapai sušnabzdėdavo.

— Kodėl tamista, tyli!— klausė mergina.

Jis pakėlė galvą. Mėnulio šviesa prasiskverbus pro lapus medžio atsimušė į abiejų veidus ir jie viens į kitą pasižiūrėję nusišypsojo.

— Aš?...— vaikas lyg nusistebėjo.— Aš kasžin kodėl buvau paskendęs kokioj tai fantazijojej...

— Kad gi ir greitas, tamista... Bet ar galiu klausti apie ką taip?

Jis nuleido galvą ir užsimastė. Matomai atsakyti nenorėjo.

— Ar galiu?— ji atkartojė.

-- Taip!— tarė pagalios.— Aš mažčiau... apie mudu.

— Na?

Ji prisislinko arčiau. Vaikas pajuto, kaip jos šilta ranka apkabino jo kaklą ir jis sudrebėjo... Jiedu susiglaudė.

-- Aš mažčiau...— jis tyliai tęsė,— mažčiau, kaip mudu prasėdėdavom naktis ant šių senų gonkų... Jos daug žino... Bet jau metai praėjo nuo to laiko— ir dabar mes vėl sėdime... Kodėl mes taip sėdėdavome?...—

— Tai buvo kudikiškas draugiškumas...— ji atsakė liudnai.

— O dabar?...—

Juodvieju krutinės palengva alsavo...

— B r r r ! — pasipurtė ji.

— Šalta?

— Kasžin, kodėl...

Jis ją apsupo savo žipono skvernu ir abudu suglaudę galvas, atsirėmė į kraštą gonkų...

Vėjalis palengva pradėjo tankiau pusti ir po vieną drakinti merginos plaukus. Tuom tarpu mažytis debesėlis užslinko prieš mėnulį ir aplinkui pasidarė tamsu.

Tyla. Jaunųjų alsavimas karts—nuo—karto darėsi garsesnis... Už valandėlės aiški šviesa puolė ant gonkų, kur matėsi dvi viena prie kitos prisiglaudę galvos.

Kas apšvietė tuos veidus, kurie nuo puolančios ant jų pro medžio lapus šviesos buvo panašūs į dvi, tikrą pražydušias pilnavidures rozes?

Mėnulis.

Kas sergėjo šiąs dvi rozes, kuomet jos savo tylum kvėpavimu vien sakė tai, ką jos jaučia, arba tai, ką žodžiais nemokėjo pasakyti, nepaisėdamos į pavojų, kuris tankiai naktėje prikimba?

Mėnulis!

* * *

Kartą buvo tokis atsitikimas. Nekuris žmogus surengė pasilinksminimo vakarą ir užsikvietė nemažai svečių. Tarp jų radosi ir jiedu. Kambaryje po kiek tai laiko, pasigirdo didelis klegėsis, maišantysis su prispausto balso melodija muzikos, o kojų trepsėjimas darė kaip ir griausmą, nors tai buvo jau vėlyvas ruduo.

Bet jiedu nedalyvavo šokiuose; jų ten nebuvo. Tuo tarpu lauke prie galo namo riogsojo suolelis, nuo kurio nuo

išsiveržė per langą žiburio šviesos, matėsi du šešėliai.

Tai buvo jiedu...

— Neiškęsiu!— pasigirdo kurtus balsas.— Ačiu tamistai už mokymą manęs, už viską.. už tą naktį kartu praleistas, kurios bus man gal amžinu atminimu... Mane verčia būti tokia, kaip seni papročiai liepia... Aš neįstengiu priešintis, nes juk tėvai... Pirmiau dar mus vaikais vadindavo...dabar... bedievis jis!— sako... Kodėl mes taip nelaimingi?

— Bet gal dar susieisime, gal ir...— antras balsas nutruko. Tas «gal» kiek tai kartais reiškia!

— Gal, nežinau... neužmiršk tankiai rašyti...

Šešėlis iš savo dvigubo pavidalo susiliejo į vieną ir pasigirdo koks tai nepaprastas duetas... Tas balsas buvo toks, kokį galima tik išgirsti trukstant abiem paskutinėms kanklių stygomoms... Tai buvo balsas, koks išsiveržia kuomet trukta opiausia vieta krutinės... Kuomet... Kuomet vilgo veidus krintanti iš po blakstienų rasa...

Jiedu verkė...

* * *
— Ne, ne! Tai negalima daleisti, kad ji užmirštų! Bet jau šeštas mėnuo kaip nieko nežinau!...

Vaikas vaikščiojo sau vienas pakraščiu siauro upeluko, karts—nuo—karto atkartodamas virš sakytus žodžius. Upe-lukas gi, tarsi pasityčiodamas iš savo krištolinio vandens, tvėrė ilgą veidrodį, kuriame atvaizdino vaicino paveikslą, kartais labai nuliudusį, tai užsimąčiusį.

— Traukties kur akis neša! Bėgti nuo visų tų paveiklų, atminimų...— mąstė sau vaikas.

— Bet kur dingkti?— skverbėsi klausimas.

— Girion, į paukščių draugiją...— Rodos supratus jį viliojo ošdama giria.

Jo akis ant kart sužaubavo. Jis pajuto savyje kokią tai drąsą ir pasiryžimą... Jo lupas kokia tai nesuprantama pajie-ga pravėrė ir jis vėl pradėjo viens sau šnekėti:

— Turiu! Butinai! Nors prisieitų ir svietas išgrisoti... Ir kuomet po tiek laiko priglausiu ją... ak, tos akis... jos vienos apsakys, kaip mes viens kito ilgėjomės... jos be žodžio apsakos... Koks tad džiaugsmas bus...

Pagalios jis mostelėjo abiem rankoms ore, tarsi ką tokio gaudydamas ir apsisukęs pradėjo žengti linkui ant kalvos matomų triobų.

* * *
Greit upe vanduo plaukia, bet greitai ir laikas bėga. Čia pavasaris, čia vasara, čia ruduo, čia žiema ir vėl pavasaris...

Greit laikas bėga, bet greitai ir žmogaus buvainė mainosi. Šiandien čia, ryt ten, užporyt...

Bet kas greičiausia? Mintis!

Jis jau buvo visiškai apsiraminęs, liuosu laiku vaikštinėdavo šaligatviais, po didelius miesto sodus, arba eidavo į teatrą vienas...

Kartą jis ėjo gatve ir pamatė ant dangaus mėnulį... Ir jam prisiminė tas medelis prie senų gonkų... Jis norėjo nuo savęs nugynti tą mintį, jis net ranka į orą mostelėjo, tarsi

tardamas:— «Seni tai dalykai, nenoriu su jais rupintis!» Bet atsiminimai dar daugiau pasididino. Jam prisiminė žvaigždėtos naktis, kuomet jis ją pasileidavo ne vienas... Jis rodos pamatė, kaip susikabinusi pora kur tai tamsumoj verkia... Jis išvydo savo nuliudusį paveikslą upelyje... Ir norėdamas nusikratyti tuos «senus dalykus», jis pradėjo greičiau žengti linkui toliau matomo prie gatvės susirinkusio burio žmonių

— Koks tamista gražus!— pasigirdo iš šalies balsas.

Bet jis gerai numanydamas, kad toks komplementas adresuotas ne jam, neatsigrįžęs ėjo tolyn.

— Palauk gi, aš noriu su tamista pasišnekėti...— vėl, bet jau garsiau atsimušė į jo ausis.

Jis sustojo. Atsigrįžęs pamatė besiartinančią link jo jauną moterį, kuri neliovė jį gyru.

— Toks gražus... ar tamista nemylė gražių moterų?... Nesibijok tamista...

Staiga ji sukliko ir leidosi bėgti. Bet išėjo netikėtai. Už valandėlės jis ją jau laikė už rankos ir ramino:

— Nenusigąsk, nesutikai išmėtinėtoją...

Ji nedrįso jam į akis pažvelgti. Jos visas kunas šiurpaliais drebėjo, o veidas buvo baltas kaip sniegas.

— Kam tamista mane pagavai?— ji klausė pridusiu balsu.— Man gėda prieš tamistą.

Jis norėjo ką tokio sakyti, bet jo lupos laikėsi tvirtai užsičiaupę ir tik ašara per veidą, yt žirnis nuriedėjo. Ji gi, tik dabar pažvelgė jam į akis ir pamačius ją ašarotas, ėmė prašyties:

— Paleisk mane, paleisk... aš jau pražuvus...

«Pražuvus!» Tas žodis, rodos, buvo tai didelė šlėga, kuri nuslydus nuo kalamo kuolo, pataiko šalyj stovinčiam į krutinę.

Bet jis, prisilaikydamas savo senos drąšos, tvirtai atsakė:

— Ne! Tamista dar nepražuvus! Tamista dabar esi aštrus ginklas, kurs pavojingai žeidžia jį nukalusįj...

Vienok, rodos netikėdamas savo žodžiams, jis tiesiai į ją pažiūrėjo, tartum jieškodamas ko tokio pertikrinančio iš jos akių, kad tai tikrai ji... Ir jis pamatė ant veido juodą spuogutį, į kurį jis taip tankiai kitados bučiuodavo. Jis persitikrino...

— Bet kaip tai galėjo atsitikti?— jis klausė nė tai pats savęs, nė tai jos.

Ji apsiramino. Negirdėdama tikėto išmėtimėjimo, atsidusus tarė:

— Tai atsitiko labai prastu budu, kaip kad tamista man pasakojai, kuomet aš pasiryžau išbėgti nuo tamsybės, į kurią mane norėjo įtraukti tėvai... Iš kart man sekėsi gerai, tuosyk ir atrašydavau... Bet paskui... paskui papuoliau į tarnystę, kurioje į antrą savaitę mane privertė, pirmiau... priedarta nugirdę... ak, žvėris tie!

Ji nutilo. Vaikinas atsiduso ir užsimastė. Jis suprato, kad šios jaunos mergaitės balse skambėjo vien tik susikrimitimas ir pagiežos šaukimas, kuomet— ak, koks trumpas laikas! ji kitkart nesuprato kas tai yra keršijimas— jos krutinė degė malonumu ir nekaltu mylėjimu. Kas kaltas? jis klausė minty savęs.

Tuom tarpu prie gatvės, laiks nuo laiko žmonių minia augo. Mergina tai užtėmijo ir matomai nenorėdama didinti savo skausmus priminimais, kas jau atsitiko, ji paklausė:

— Ir ko ta minia ten renkasi?

Vaikinas lyg atsiminė ką ir jo akys staiga nukrypo į tą pusę. Jis parodė ranka į žmones ir tarė:

— Ta minia yra tokiose apylostose kaip ir mudu. Tai šio surėdymo aukos! Tos aukos dabar jau renkasi, kad apsvarstyti savo likimą. Jos jau susiprato... Šis vakaras Pirmos Gegužės vakaras— vakaras šventės, kuriose kitkart tamista savo deklamacijomis graudendavai šimtus anakmenėjusių širdžių... Tad eime, pasiklausysime, ką tie žmonės veiks.

— Ak, tiesa...— ji prisiminė praeitį.

Ir jiedu įsimaishė į burį žmonių.

Socialistų balsų skaitlius visame pasaulyje.

(Skaitlinės surinktos per W. J. Ghent).

Žemiau paduotos skaitlinės suteikia paskučiausias oficiališkas žinias, apie daugumą balsų atiduotų už socialistų partija įvairiose šalys ir parodo skaitlių socialistų atstovų, šalies atstovystės įstaigose kiekvienos šalies parlamentuose. Šalis sutaisytos eilėje pagal proporciją socialistų atstovų, iš abelno atstovų skaitliaus.

	Metai,	Soc. atst.	viso atst.	Soc. atst. nuoš.	viso Soc. balsų.
Finlandijos,	1911	87	200	43.50	321,000.
Švedijos,	1908	36	165	21.81	75,000.
Belgijos,	1910	35	166	21.08	483,241.
Danijos,	1910	24	114	21.06	98,721.
Luxemburg,	1909	10	48	20.83	?
Austrijos,	1907	88	516	17.06	1,041,948.
Vokietijos,	1907-10	52	397	13.10	3,258,968.
Francuzijos,	1910	76	584	13.01	1,106,047.
Norvegijos,	1907	11	123	8.94	90,000.
Italijos,	1907	42	508	8.26	338,885.
Holandijos,	1909	7	100	7.00	82,494.
Anglijos,	1910	42	670	6.27	370,802.
Šveicarijos,	1908	7	170	4.10	100,000.
Rusijos,	1907	17	442	3.82	?
Turkijos,	1908	6	196	3.06	?
Graikijos,	1910	4	207	1.93	?
Serbijos,	1908	1	160	.62	3,056.
Jung. Valst.	1910	1	391	.25	620,000.
Ispanijos,	1910	1	404	.25	40,000.
Bulgarijos,	1908	-	189	---	13,000.
Argentinos,	1908	-	120	---	5,009.

Beto, socialistų senatorių yra: Belgijos 7, Danijos 4. Valstybių įstatimdavystės įstaigose yra: Austrijos 31, Jung. Valst. 16, Vokietijoje 185, Francuzijoje liaudies atstovų name be paduoto skaitliaus yra dar 21 neprigulmingas soc. Paduotame balsų skaitliu iš Jung. Valst. yra priskaityta ir Soc Labor pratijos balsai. Soc balsų skaitliaus Kanadoj nesužinota, Austrijos darbininkų balsų skaitlius apleistas. Prie Anglijos balsų skaitliaus reik dar priskaityti atiduotus balsus už

Socijaldemokratų Federaciją 2,843. Toblyčioje pažymėta tik-tai balsai atiduoti už Nepigulmingą darbo partiją.

Iš angliško vertė, J. Purvis.

SVARBIOS ŽINIOS.

50,000 parašų paremia įnešimą.

Kaip jau zinoma Pennsylvania valstijos seimano socijalistų atstovas drg. H. Maurer yra padavęs įnešimą, reikalaujantį panaikinimo kazokų (valstijinės raitos konstabuliarijos), bet kapitalistų atstovas Robinson savo įnešime reikalauja, kad kazokams būtų pakelta alga, kaip kad kokiems valdininkams ir dar labiau ap sunkintų lėšomis valstiją. Drg. H. Maurer sutaisė kontrįnešimą, protestuojantį prieš priėmimą Robinsono įnešimo. Parėmimui to protestuojančio įnešimo pasirašė jau 50 tukstančių piliečių ir nėra abejonės, kad parašų skaitlius pasieks 100 tukstančių, kas ir neleis kapitalistams sauvaičiuoti valstijos įstatymdavystėje.

V. L. Bergeris paskirtas komitetan.

Nežiurint to, kad socijalistų atstovas Jungtinių Valstijų kongrese neįieškojo jokių pagarbių pas kapitalistų atstovus, tačiau senų partijų atstovai, butent dėl pagarbinimo pirmo socijalistiško atstovo kongrese, paskyrė jį į «Coliumbijos Distrikto» komitetą. Suprantamas daiktas, kad socijalistų atstovui būtų daug naudingiau, jeigu būtų priskyrę prie aprijacijos komiteto arba prie finansinio (ways and means) komiteto, bet Bergeris yra «negeistinu piliečiu» ir todėl patuonia jį ten, kur budamas mažiau gal kenkti veikmei kapitalistų atstovų. Vienok ir ta vieta, kokia kongrese Berieriui paskirta, leidžia daryti įnešimus link municipalinio socializmo Washington mieste, o taipgi galės jis išrodinėti aktybės ir korupciją, kurios gyvuoja, ačių Tafto ir jo šalininkų administraciai.

Bergeris kongrese atydziai tēmija į kapitalistų partijų atstovų reformavimą tarifas, kuri ar ji bus augšta, ar žema Amerikos darbo žmonėms visai nieko nereiškia, nes ka ant Europos prekių muitas žemas, Amerikos trusiai negalkelti savo produktų kainas ir plėsti visuomenę, bet vistiek tarifas klausimas yra tik politikierišku švindliu ir naudą net vien kapitalistams. Ekonominę problemą išrišti tarifas vainikavimu nėra galima, jį gali išrišti tik paėmimas indusijos į visuomenės rankas. Suprantama, kad tas yra socijalistiskas darbo klausimo išrišimas, bet jis yra vietiniu, kito- o suvis nėra. Tą apreiskė Bergeris klausime tarifas reformų.

Tarptautinis marininkų streikas.

Tiespanašiai viens iš didžiausių žmonijos istorijoje streikbusių marininkų streikas, kurį žadama apskelbti 1 d. ruguzės. Streikas yra nutartas tarptautiniame marininkų suvažiavime ir streikuosią visų tautų laivų marininkai. Spėna, kad streike dalyvaus mažiausiai 200 tukstančių marininkų.

Francuzijos socijalistų suvažiavimas.

Francuzijos tarptautinių socijalistų organizacija šiais metais į savo suvažiavimą St. Quetin Aisne mieste, užkvietė taipgi ir Amerikos socijalistų partijos atstovus. Soc. P., rodosi, savo atstovus pasiųs.

Apsauga moterų darbo.

New Jersey valstijoje, mieste Trentone iš visos šalies su-sivažiavo fabrikantai, kad aptarti priemones, kaip panaikinti įstatus, apsaugojančius moterų darbą fabrikose. Mat tos valstijos seimas užgyrė 10 val. darbo dieną moterims ir uždrausta fabrikantams laikyti moteris darbe po 10 valandų darbo, ir prieš 7 valandą iš ryto. Kapitalistai mano, kad su pagelba senato ir teismo tokį įstatymą padarys priešingu konstitucijai ir jį panaikys.

Dar keturi majorai-socijalistai.

Illinois valstijoje išrinkta keturių miestų majorais socijalistus. Granite City, Grafton, O'Fallon ir Stephenson paviete išrinkta socijalistus. Grafton mieste socijalistų kandidatas ant majoro už nemokėjimą rinkimo mokesčių \$2.00 buvo per jo oponentą apskūstas ir nuteistas šešiams mėnesiams kalėjiman, bet vienok priešai neatsiekė savo tikslo, nes miestas didele balsų didžiama išrinko nuteistą socijalistą savo majoru.

Neveltui Wisconsin valstijoje republikonai ir demokratai stengiasi susilieti į vieną partiją, net atsižadant savo pirmesnių vardų, kad kovoti prieš socijalistų partiją, kurios spēka ištikrųjų auga.

Korespondencijos.

Rašyti reikia visados tik juodu rašalu ir tik ant vienos pusės popieros, napersviečiamos; viršuje palikti bent dvi eilutes neužrašytas

Žinios turi būt teisingos, paduotos teip, kaip atsitiko, be ilgų privadžiojimų ir pamokinių. Žinios iš darbininkų gyvenimo visados bus patalpiamos.

SO. BOSTON, MASS. Vietinė LSS. 60 kuopa laikydavo kas mėnesis diskusijas salėje samdytoj nuo Liet. Ukėšų draugystės. Dabar Ukėšai nusprendė neduoti socijalistams salės. Tas nebutų įdomu, bet įdomus matyvai.

Ant paskutinių diskusijų buvo pakeltas klausimas apie Kristų ir jo užžengimą į dangų. Buvo visokių nuomonių. Buvo ir tokių, kad Kristaus kunas sunkesnis už orą, negalėjo be motoro pasikelti į augštį; jog dangus nėra kas kitas, kaip tik erdvė, kurioje sukasi planetos, žvaigždės ir kometos. Kaikurie ukėsiečiai klausėsi tų diskusijų ir pasipiktino. Žinoma, kaikuriems pasirodė pasibaisėtina nuodėme kalbėti apie dangų ir planetas.

Ant draugystės susirinkimo jų «spykeris» pasakė karštą kalbą, kurios prasmę buvo tokia: «Męs, sako, įsileidžiam socijalistus į šitą salę, o jie vietoj ką naudingo svarstyti, pake-

lia klausimą apie dievą, dvasias, mėnulį; klaidina žmonių protą ir atneša blėdį visai mūsų tautai, atimdami jai tikėjimą». Kiti komiteto nariai tą patvirtino. Matomai jų iš anksto buvo sutarta paduoti tą įnešimą draugijos susirinkime. Vienas iš jų išsireiškė, jog jis esąs prielankus socializmui, tik lietuviški socialistai yra niekai, neišmano apie socializmą, užtai ir salė jiems neverta duoti.

Idomu, kodėl mėnulis jiems įkvepia tokią baimę. Vienas iš jų karštai ginčijosi, kad mėnulio tolio niekas negal išmieruoti. Kitas ukėsas su pasibaisėjimu pasakojo, kad socialistai bandę šauti į mėnulį. Mėnulis pasidarė populiariausia planeta mūsų ukėsamams. Bet ne tame punktas.

Pas mus yra visa eilė sutrešėlių, obskurantų (žmonių praėjusių amžių), jie užima vietas komitetų visose draugijose, jie mato su pasibaisėjimu, kad žmonėse kyla nauja dvasia, naujos idėjos, kurių jie negali pažinti. Tos idėjos įsiviešpatavimas reiškia jų griuvimą. Ar ta idėja teisinga, ar ne, tas jiems nerupi. Jiems rupi, kad žmonės neprotautų, ir nesvarstyti.

Ištikro, da laimingi mes, kad tokiems ukėsamams nepatenka šios šalies valdžia, nes jie tuojaus užrakytų žmonėms burnas, uždraustu susirinkimus, diskusijas ir išnaikintų šios šalies laisvę. Ant laimės, kaip jų protai trumpi, taip trumpas ir jų rankos ir taip trumpa jų galybė. Kaip jie norės ar dyti— nauja idėja pergali seną, nauji veikėjai užima vietą sutrešusių šulų.

Beje, socialistus irgi negali girti. Man nepatinka, kad jie dievą per daug kritikuoja. Man rodosi, reiktų daugiau kredito sutvertojui atiduot. Pavyzdin, ar negerai dievas padarė, kad kiaulei ragus nedavė?

Antra, man tas mėnulio biznis irgi nepatinka. Jeigu tas teisybė, kam tai šaudyti į nieko nekaltą mėnulį?

Marsietis.

Užkvietimas.

Šįmet Brooklino darbininkai rengiasi iškilmingiau kaip kada—nors apvaikščioti dabininkų šventę Pirmąją Gegužės.

Apvaikščiojime, vien tik lietuviškų organizacijų— dalyvaus suvirš 20, apie 5000 žmonių. O svarbiausias yra tas apsiireiškimas Brooklyno lietuvių darbininkų judėjime, kad lietuvių suvienytų organizacijų konferencija pirmutinė kreipėsi į Socialistų Partijos valstijinį komitetą, kad visų tautų darbininkai šįmet demonstruotų podraug visi daikte.

Sumanymas priimta ir nutarta panedėlyje, Pirmą Gegužės apie 7 val. vakare.

Lietuvių suvinytų organizacijų demonstracija išeis iš Tautiškojo namo, o anglų Soc. Partijos ir Unijų— iš Labour Liceum, ir paskirtoji mieta dalyje susieis ir susivienys su iš Grinpoint ir Bronzvill išėjusioms demonstracijomis, ir podraug visos trauks kapitalistais agyventoms gatvėmis iki City Hall, o iš ten sugrįž ant Washington For Green park, kur atsibus prakalbos ir pasibaigs demonstracija

LSS. 19 kuopa tos šventės apvaikščiojimui, įsitaisė didelę, gražią socialistišką—raudoną vėliavą, kurios šioje apie-

linkėje nė viena LSS. kuopa dar neturėjo iki šiam laikui.

Todėl maloniai užkviečiame visas LSS. kuopas ir simpatizuojančius New Yorko ir Brooklyno lietuvius ateiti po LSS. vėliava ir dalyvauti apvaikščiojime darbininkų šventės Pirmosios Gegužės.

Ant vėliavos nėra pažymėta, kurios kuopos vėliava, tik «Lietuvių Socialistų Sąjungos, Brooklyn» . Todėl vėliava tinka visoms kuopoms tame apvaikščiojime.

Nepamirškite draugai ir simpatizuojanti pributi-l dieną Gegužės, apie 7 val. vakare į Tautiškąjį namą, 101-103 Grand St. Brooklyn, N. Y., nes iš ten prasidės demonstracija.

LSS. 19 kuopos, *Komitetas.*

Nuo Redakcijos.

Rengiant Gegužinį «Kovos» numerį, daugumas draugų-rašytojų pavėlino atsiųsti savo rašinėlius. Todėl, visi esantieji raštai tilps sekančiame numeryje.

KLAUDŲ ATITAISYMAS.

Ant 201 pusl. antgalvyje po pav. tur būti Didžioji ir tt. Psl. 204 3 eil. nuo apačios vietoj tveria, turi būt *išreikiška*. Taipgi palikta neištaisyta korekta kelių aforizmų.

Tarptautiškos darbininkų prakalbos.

Broktono LSS. 17 kuopa ir lenkų socialistų kuopa rengia dides prakalbas, Nedėlio, 30 Balandžio salėje K. ob. P. 825 Main St. Montello, Mass.

Užprašom visus atsilankyti, nes bus paminėjimas darbininkų šventės Pirmos Gegužės. Kalbės F.J. Bagočius, anglas ir lenkas. *Komitetas.*

Reikalinga mergina ar vaikas.

Galinti lavinti chorą dainuot. Atsišaukiati teiksitės paaiškinti kiek praktikavot ir kuom dabar užsiimat. Platesnėms informacims, idėkite krasos ženklialį už du centus. Antrašas:

F. M. Box 184, Navarre, Mich.

Teatras ir šokiai.

LSS. 60 kp. rengia tetarą ir šokius, Subatoj, Balandžio 29 Dahlgren Hall, kampas E. ir silver St. So. Boston, Mass. Pradžios 7:30 val. vakare.

Bus sulošta Br. Vargšo 3-jų aktų drama «Milijonal Vandenynj». Po lošimui bus šokiai ir skrajojanti krasa. Lietuviai ir lietuvaits, nepamirškite atsilankyti, nes bus dalinamos puikios dovanos tiems, kurie gaus daugiau laiškų. Taigi nepraleiskite šio pasilinksminimo.

Su pagarba *Komitetas.*

Montreal Canada.

Balandžio 16 d. LSS. 84 kuopos draugai paaukavo \$4.35 dr. Jovarui kaipo atlyginimą už eiles. Nuo seniau suaukauta \$2.7. M. Kerutis 10c., P. Gričius, A. Šerpetis- po 25c. ir J. Gružinskis \$1.00. Viso \$4.35. *J. G.*

Chicagos draugams.

Aš narys LSS. 155 kuopos neturėdamas darbo, kreipiuosi prie draugų, ar negalėtų man padėti surasti darbą; aš vienas negaliu gauti jokio darbo be draugų pagalbos. Kas žinote koki-nors darbą, duokite man žinią, o būsiu labai dėkingas. Mano adresas: G. Erderevič, 8918 Commercial Ave. So. Chicago, Ill.

Prakalbos! Prakalbos!

Apvaikščiėjimas Pirmos Gegužės! Parengtas LSS. 1-mos kuopos Philadelphia Pa. Nedėlioje, Balandžio 30 dieną, pradžia 2-ą val. po pietų. Salėje New Academy 525 So. 4-th St.

Apart prakalbų, bus deklamacijos ir dainos (dainuos kvartetas). Visi lietuviai užkviečiami atsilankyti.

Rengėjai.

Didelis teatras ir balius.

Parengia Vytauto draugystė. Bus perstatoma istoriškas veikalas, kur bus matoma kaip lietuviai kovojo už savo gimtinę šalį. Atsibus Gegužio 7 dieną, prasidės 2:30 val. po pietų; Franiko svetainėje, 20 So. St. South Omaha, Neb. Taipgi bus prakalbos, dainos ir deklamacijos.

Ateikite visi, seni ir jauni, didi ir maži. Kviečia Komitetas.

Lietuvių Rubsiuvių Unija, N269 parengė vakarą, ant naudos M. Lungevičiaus.

Jaunimo Ratelis loš vienveiksme komediją «Kerštinga Meilė», Subatoj, Balandžio 29 dieną. Pulaskio salėje, 1715 So. Ashland, Ave. Arti 18-tos gatvės. Po perstatymui bus dainos ir kiti užimanti dalykai. Balius trauksis iki 3-čiai val. nakties. Pradžia 7:30 val. vakare. Įžanga ypatai: 25, 35, 50 ir 75 centai.

Neužmirškite atsilankyti ant šio vakaro, nes atsilankęs netik pasilinksminsi ir suraminsi save dvasioje, išgirdęs jausmingas lietuviškas dainas, bet tais centais, kuriuos mokėsi už įžangą, sušelpsi draugą, kuris laike rūbiuvių streiko, likosi auka kapitalistiškos tvarkos. Šio vakaro visas pelnas eis ant naudos Lungevičiaus.

Kviečia Komitetas.

Sugaukite vagį.

Kovo 23 dieną š. m. Jonas Gulbin, apvogęs nežinę kur pabėgo. Pavogė \$57.00, rausvą žiponą su tamsiais ruožais vertės \$10.00, žalsvą overkotą su tamsiais ruožais vertės \$27.00. Vogėjas paina Kauno gub., Šiaulių pav., Papilės parapijos ir miestelio. 10 metų kaip Amerikoje. Jo išveizda: 5 pėdų 7 colių augščio, apskrito išblyškusio veido, plaukai geltoni, ūsai rusvi. Kas tokį patėmys ir duos man žinią, gaus \$5.00 dovanų.

P. S. Varantas išimtas ant visos Suvienytų Valst. ir Kanados. Jonas Daunis, 36 Marrimac St. Rochester, N. Y. (61)

Didelis balius.

Rengiamas LSS. 15 kuopos, ant 1 dienos Gegužio, Mainierių salėje Minersville, Pa. Prasikės 6 val. vakare.

Taipgi bus skrajojanti krasa ir dovanos: pirma dovana «Kova» metams, antra, trečia ir ketvirta, knygelė socijalistiško turinio. Visus širdingai užkviečiame atsilankyti.

Komitetas. (11)

Visiems žinotina.

Užlaikau visokių knygų, galite nusipirkti, kokių tik norite. Užrašau sekančius laikraščius: «Kovą», «Keleivį», «Laisvę», «Byrutę» ir «Aidą». Tris minėtus, «Laisvę», «Keleivį» ir «Kovą» kas užsirašysite ant metų ir prisiųsite pinigų, tai aš duodu dovanų laikraštį «Byrutę» ant pusės metų.

«Kova», organas Liet. Soc. Sąjungos, yra pašvęsta vien tik darbininkų reikalams. Užsirašykite!

Bet kokiame reikale visada rašykite laišką. Narėdami gaut atsakymą. Įdėkite už 2 c. stampą. Siųsdami pinigus visada uždėkite tokį adresą:

V.V. Strygas, P. O. Box 143 Pittston, Pa.

FARMOS! FARMOS!

Štai puiki proga įgyti Farmą! Žemė apgyventa 61 lietuvių fermerių. Šioj kolonijoj lietuviai turi suorganizavę Ukišką Draugystę palengvinimui ukininkavimo ir apdirbimui lauko, taipgi susišelpia laike ligos. Ši lietuvių kolonija randasi Lake Maisan pavieta, Michigan valstijoje, vakariniame krašte palei ežerą Michigan prie pramoningų miestų ir miestelių; tarpe 4 gelžkelių, tarpais gražūs tyro vandens upeliai ir žuvingi ežerėliai. Turime toje apylinkėje pardavimui tūkstantį (1000) farmų, geros, derlingos žemės; ir pigios, geros žemės visokiems javams, daržovėms, sodams ir pievoms; pienininkystei, galvijų ir paukščių auginimui. Paroduodame pigiai, ant lengvų išmokėjimų. Gali pasirinkti kas kiek žemės nori. Prekė nuo \$10,00 iki \$25,00 už akrą. Norinti pirkti kreipkitės adresu:

ANTON KIEDIS,

Peacock, Lake Co., Michigan.

Pirmutinis ir Seniausias Lietuvių "DILGĖLĖS" Juokų ir Satyros Laikraštis

Su juokdariais, originaliais paveikslais, eina penktus metus (nuo 1906 m.) Per ketverius metus "DILGĖLĖS" teip bujojo, kad dvigubai pasistorino ir pasilgino, o dabar, ant penktų metų amžiaus, daugiau kaip dvigubai pasitankino: buvo mūnesnės, dabar—DVISAVAITINĖS, t.y. leidžiamos kas dvi nedėli. Teip padidėjusios ir tankios "DILGĖLĖS" telpa jau ne tik daugybė juokų, pajuokų ir paveikslų, bet ir visokių naujienų ir aprašymų iš politikos, gyvenimo, mokslo ir dailės. "DILGĖLĖS" užstoja akriaudžiamuosius, bet dilgina visų paikiuojimus. Kalba visiems suprantama, nes dilgant ir neplkta. Prenumerata: metams 1 doleris į visas šalis, pusel metų 60c. Užsirašyk tuojau. Rašyk šiuo "D." leidėjų adresu: :: :: :: :: :: :: ::

Baltrušaitis Bros. 2400 Fifth Avenue PITTSBURG, : : PA**NAMINE MOKYKLA**

Gramatika angliškos kalbos mokintis be mokinio (apdaryta)..... \$1.00
 Vaikų Draugas arba kaip mokintis skaityti ir rašyti be mokinio 15c.
 Naujas Būdas mokintis rašyti be mokinio 10c.
 Aritmetika mokinimuisi rokundų su pav. (apdaryta).... 35c.
 Pinigus siųskit per Money Order šiuo adresu:

P. Mikolainis

Box 62 New York City

Rusiškai-Amerikoniška LINIJA

Vienatine be persedimo tarp Amerikos ir Liepojaus (Rusija).
 Laivai plaukioja kas dvi savaites

8½ d. į Rotterdamą III kl. \$31.00
 11½ d. į Liepoją III kl. \$35.00

Reikalaujant smulkesnių informacijų, kreipkitės prie vyriausio perdėtinio laivų Linijos:

A. E. Johnson & Co.

Gen. Pass. Agent

27 Broadway New York.

Keystone Phone Main 14-28.
 Bell Phone Lombard 2506 A.

Dr. Philip ROVNO

423 Pine st. PHILAD., PA.

Priėmimo valandos:

Nuo 10 ryto iki 8 P.M. Nuo 6 iki 8 vak.
 Galima susikalbėti rusiškai ir lenkiškai.

\$3.75
STEM WIND
STEM SET
THIN MODEL
16 SIZE

NIEKAD NEPALIKS JUODAS
ir bus geras ant viso gyvenimo Tikras sidabruotas, gvarantuojamas ant viso amžiaus, turi vieną iš geriausių American mechanizmu. Pieno modello atvira. Tai yra laikrodys, kuris gali atstovėti ir praėdusią prižiūrėjimą. Slurčiamas C.O.D. ir persiuntimo lėšos apmokamos per priėmėją. Priėmėjas turi tiesą išegzaminuoti laikrodį pirm priėmimo ir jei jam išrodo, kad tas laikrodys nėra trissyk vertesnis negu mes prašome, tada gali sugrąžinti ir mes visas lėšas apdengime. Mes imame vieš atsakomybę ant savęs. JEI \$3.75 PRISIUNČIAMA DRAUGE SU ORDERIU, tada duodame DYKAI puikią žiedą ir pasiunčiame kraš užregistruotu slautiniu VIENAS laikrodys DYKAI, jei perkate šešis už \$22.50. Gražus rėželis pridodamas prie kiekvieno laikrodžio. Gaunami vien tik vyriški.

Ho'land & Co. Dept. 612, Chicago, ILL.
Didžiausia laikrodžių sąkrova Amerikoje.

**DR. RICHTER'S
"PAIN-
EXPELLER"**

Prie išsisukimo, Sudurdimo, Perimtu muskulu, Skausmu Romatizmo, Neuralgijos ir panašiu kankiu niekas taip greit nepamačina, kaip sutepimas su Pain Expeleru
Gamama visoje ap-
tikroje už 25 ir 50c.
F. Ad. Richter & Co.
215 PEARL ST.
NEW YORK
Tėmykit
ant Ankerio
ženklų ap-
saugojimo.

**Carsinkitės
„KOVOJE“**

**50,000
KNYGU**

Vysai Dykai

Kožnas vyras be atidėlioma tur pareikalauti vieną iš tu stebuklingu knygu. Vyrai, katrie žada apsivesti —vyrai ligoti—vyrai, katrie pasigėrė per mierą, katrie pareidava namo vielai ir katrie pervirš dave sau valię—vyrai silpni, nervouti ir katrie prastoį sava sveikata—vyrai, katrie negabė pri darba ir katrie ne galė naudoti pylnai linksmuma gamtos—vysi tie vyrai tur pareikalauti vieną iš tu dykai duotu knygu. Ta knyga pasakis kaip vyrai naikin sava sveikata, kaip jie užsikrėta ligoms ir kaip jie gal pylnai sugrąžinti sava sveikata, stipruma ir energiškuma į trumpa laika ir su mažais kaštais. Jeigu nori buti vyras tarp vyru ta knyga pasakis kaip gali tą pasėkti.

Ta dykai gauta knyga yra vertės \$10.00 kožnam serganciam vyru.

Ar Esat Kankinami

Užnuodijimu Krauja arba Brantais, Triperiu, Abelnu Prastoimu Spėku, Prastoimu Gyvastinės Skystibės, Naktiniais Išleidimais, Prastoimu Vyriškuma, Lytišku Nusilpneimu, Džiusna, Užsiveržimu Šlapiname Kanale, Reumatizmu, Organiškame si Ligomese, Skilves, Kepenu, Pules ir Inkštu Ligoms?

Jeigu turet skausmus strenosi, prastoima apetita, surugusi pylva, biau ru skausma galvos, tulžinius pripuolimus, negalet miegoti, jaustesi pavargesiu ir silpnu iš rita, pyktas ir arzus,—turetė gauti tą knygą. Knyga ta pasaka prastais ir aiškiais žodeis dielko kenti ir kaip gali buti sveiku.

Tukstančiais vyru atgava sava pilna sveikata su pagelba tuos brangios knygos. Knyga ta yra krautuve žinios ir talpina tam tykrus daiktus, katrus kožnas vyras, jaunus arba senas, lagotas arba bied-

nas, nevedes arba apsivedes, ligotas arba sveikas tur žinoti. Ne naikinkiet sava sunkei uždyrbtus pinigus, mokedami už nekingas, bevertės vaistus ikikolaik neparskaitistė tą knygą vysai. Knyga ta užėdys jums daug doleriu ir pasakis kaip galete stotis tvirtu ir resnu vyru. Atmink į tą, jog ta knyga yra siusta jums vysai dykai. Mes užmokam ir už paezta. Nekokie varda medikališka arba daktariška nera ant konverto. Ne vienas nežinos kas tas yra tyk jus. Išrašikiet sava varda ir pavarde ir adresa aiškei idėkiet ta dikini kupona ir prisiuskiet mums o gauste tą knygą.

SIUSK ŠITA KUPONA ŠENDENA.

DR. JOS. LISTER & CO., L. 403, 208 N. Fifth Ave., Chicago, Ill.

Godotinasai Tamista: Aš esu užinteresuotas Tamistas prižadeimu siusti Vysai Dykai Knygą, meldziu prisiuti man viena vysai dykai.

Vardas ir pavardė.....
Adresas..... Steitas.....

DYKAI REVOLVERIAI, SKUSTUVAI, BRANGUMYNAI IR KITI DALYKAI. NEBUTAS PASIŪLYMAS! :: ::

Norėdami parduoti mūsų sąkrovoje esančius žinomus American laikrodžius, mes būgyje tikrai 30 dienų duosime DYKAI prie kiekvieno laikrodžio: 1 gražų 5 dol. plieninį revolverį; 1 plačial pažįstamą Cutter 2 dol. vertės skustuva; 1 geriausios vertės iš erklio odos skustuvo pustimo diržą 1 dol. vertės; 1 dvilinką auksnotą rėželį vert. 50c; pora knypkių su akmenimis dėl rankovių vertės 25c; puikią kaklaraiščiui spilką 25c vertės; 1 setą apykaklės guzikų 10c vertės. Visas tas gražias dovanas (viso labo už \$9.35) siunčiame UŽ DYKĄ su kiekvienu vyrišku arba moterišku laikrodėliu. Laikrodys yra su naujausios ir geriausios sistemos mechanizmu, GVARANTUOJAMAS 20 METŲ, užsakamas ir nusatomas be rakto, vėliausio įtaisymo, teisingai rodantis laiką. Lukštai auksuoti ir dailiai pagražinti. Laikrodys vertas 15 dol., bet mes prisiūsimė jį ir VISAS dovanas kiekvienam C.O.D. slautiniu už 5.95 dėl liuso išegzeminavimo. Jegu juma viskas patiks, tada sumokėsite expreso agentul \$5.95 ir persiuntimo lėšas ir laikrodys su visomis dovanomis bus Jūsų. Jei nepatiktų, tuomet sugrąžintumet expreso agentul. Juma neprekiuos nė centas pamatyti tuos stebuklingus daiktus, MĖS IMAME VISĄ ATSAKOMYBĘ ANT SAVĖS. Jeigu prisiunčiate \$5.95 drauge su orderiu, tada mes sumokėsime expreso lėšas ir duosime EXTRA dovaną, 1 dol. vertės galastuvą. **SPECIAL!** Vienas laikrodys su visomis dovanomis dykai, jei pirksite šešis laikrodžius už \$35.00. Praneškite ar norite vyrišką ar moterišką laikrodį. Atminkite, jog proga yra tik per 30 dienų. Užsakikite šiandien!

CARROLL CUTLER & Co. 416. Manhattan Bldg., Chicago, ILL.

ŽEMAITES RAŠTAI
Antra patalsyta laida ieldžiama prenumeratos keliu. Prenumerata \$1

Prenumeratos rinkėjai: M. M. Račiūtė, M. Gruzinskiūtė, K. Vilaniškis, S. V. Bakanauskas, M. K. Virbalas, L. Griškėtas, T. S. Rubikas, P. J. Babilas, J. Šukys, A. Matjošaitis, I. B. Bronušas, V. Kairys, F. Kušleika ir J. Juodžiukynas. Dėkingas busiu, jei dar kas parinks prenumeratą.

A. ZYMONTAS 1815 E. Moyamensing Ave., Philadelphia, Pa.

Naujas darbininkiškas laikraštis.

Nuog Pirmos dienos Gegužio 1911 m., pradės eiti į du mėnesiu kartą žiurnalas vardu: «LAISVOJI ŽMONIJA». Kaina metams 50 centų.

«Laisv. Žm.» eis knygos formate 20 puslapių. «L. Ž.» talpins raštus geriausių draugijinių veikėjų ir rovolucijonierių. Pasirūpinkite užsiprenumeruoti, idant apturėti gegužinį numerį pašvęstą darbininkų šventei.

Pinigus siuskite Money Order, adresuodami:

«Laisvoji Žmontja», 1613 So. Halsted St. Chicago, Ill.